

SÁRÁNDI NAPSUGÁR ÓVODA ÉS MINI BÖLCSŐDE

(4272Sáránd, Nagy u. 69)

Pedagógia Programja

OM: 203023

**Sáránd
2020.**

**Készítette: Sipos Judit Tünde
Óvodavezető**

Tartalom

Tartalom	2
1 BEVEZETÉS	4
2 TÖRVÉNYI HIVATKOZÁS:	5
3 AZ ÓVODA ADATAI	6
4 HELYZETELEMZÉS	8
Települési környezetünk, nevelési, oktatási intézményünk	8
4.1 Humánerőforrás	9
4.2 Tárgyi, dologi erőforrások	11
4.3 Az intézmény szervezeti felépítésének ábrája	12
4.4 Pedagógus kompetenciák	12
4.5 A pedagógussal szemben támasztott intézményi elvárások:	13
5 GYERMEKKÉP	18
6 ÓVÓNŐKÉP	19
7 PEDAGÓGIAI MUNKÁT SEGÍTŐKKEL SZEMBENI ELVÁRÁSOK	20
8 ÓVODAKÉP	21
9 ALAPELVEK	23
10 CÉLRENDSZER	24
11 FELADATRENDSZER	26
12 INKLUZÍV PEDAGÓGIA	27
12.1 Sajátos nevelést igénylő gyermekek	27
12.1.1 A sajátos nevelési igényű gyermekek általános jellemzői	28
12.2 A sajátos nevelési igényű gyermekek jellemzői az adott sérülés vonatkozásában:	32
12.3 A sajátos nevelési igényű gyermek fejlődéséről, fejlesztéséről szóló dokumentációk:	36
12.4 A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek:	39
12.5 Óvodai Esélyteremtő program – A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésére	40
13 FEJLESZTÉS TARTALMA	43
13.1 Egészséges életmód alakítása	43
13.2 Érzelmi az erkölcsi és a közösségi nevelés	46
13.3 Anyanyelvi, értelmi fejlesztés, és nevelés megvalósítása	49
13.4 Tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében:	51

13.5	Játék és tanulási tevékenység	52
13.6	Munka jellegű tevékenység	58
13.7	. A külső világ tevékeny megismerése	61
13.7.1	Matematikai képességek fejlesztése, külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése	61
13.7.2	Természet – társadalom – ember	63
13.8	Művészeti tevékenységek	66
13.8.1	Verselés, Mesélés	67
13.8.2	Rajzolás, mintázás, kézimunka	69
13.8.3	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	72
13.9	Mozgás	74
13.10	A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére, ...	78
13.11.	Boldogságóra	81
14	A NEVELÉS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI	82
15	GYERMEKVÉDELEM	86
16	AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	88
17	. HAGYOMÁNYOK, ÜNNEPEK, ÜNNEPÉLYEK	91
18	ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT	92
19	A Pedagógiai Program megvalósításához szükséges eszköz és felszerelés	93
20	Legitimációs záradék	98

---

1 BEVEZETÉS

Intézményünk a Sárándi Napsugár Óvoda és Mini Bölcsőde 2017. szeptember elsejétől működik.

A program átírását az Óvodai Nevelés Országos alapprogramjának módosítása tette indokoltá.

Intézményünkben: 5 óvodapedagógus, 3 pedagógiai munkát segítő dajka, 1 kisgyermek nevelő, 1,5 bölcsődei dajka, 1 pedagógiai asszisztens látja el 3 óvodai csoportban, és egy mini bölcsődei csoportban a gyermekek nevelését.

Pedagógiai Programunk alapja a Tevékenységközpontú Program.

Hirdetjük a gyermekközpontú, befogadó, szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó, óvodai légkört, egyenlő hozzáférés elvét.

A gyermekeket egyéni képességeik szerint neveljük, fejlesztjük képességeiket, készségeiket, megteremtve a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételeit.

Hangsúlyozzuk a gyermeki jogok tiszteletben tartását, testi – lelki gondozását, az érzelmi biztonság megteremtését és az érzelmi erkölcsi és a közösségi nevelését, tiszteletben tartjuk a családi nevelés elsődlegességét.

Pedagógiai Programunk olyan életfeladat teljesítésére orientál, amelyben a gyermekek megtanulnak eligazodni szűkebb és tágabb környezetükben, meg tanulnak beszélni, tevékenykedni, együttműködni, magatartásformákat elsajátítani.

Mindezt jól szervezett tevékenységekkel, nevelői segítséggel, a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezettel a mindennapi élet feltételeivel, eszközeivel biztosítjuk.

Programunk a környezet tevékeny megismerésére, a kommunikációra, kooperációra, a játékra épít. Nevelésünk tartalma tehát minden, ami a gyermek környezetéből származó élmény, tapasztalat, ismeret.

---

2 TÖRVÉNYI HIVATKOZÁS:

137/1996. (VIII. 28.) Kormányrendelet az „Óvodai Nevelés országos alapprogramja” kiadásáról és annak módosítása 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelete.

2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről

A Kormány 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelete: az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról

2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról.

229/2012.(VII. 28.) kormányrendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról

20/ 2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet nevelési-oktatási intézmények működéséről és köznevelési intézmények névhasználatáról.

2003. évi CXXV. Törvény az „Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról”

1997. évi XXXI. Törvény a „Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról”

149/1997. (IX. 10.) Kormányrendelet a „Gyámhatóságok valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról”

32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve.

17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

1989. (XI. 20.) ENSZ Gyermekek jogairól szóló egyezmény. 1991. év LXIV törvénnyel kihirdetett

22/2013(III.22.) EMMI rendelet Egyes köznevelési Tárgyú miniszteri rendelet módosításáról.

Országos tanfelügyeleti kézikönyv Óvodák számára

Önértékelési kézikönyv óvodák számára

3 AZ ÓVODA ADATAI

1. A költségvetési szerv neve: Sárándi Napsugár Óvoda és Mini Bölcsőde
2. Székhelye: 4272 Sáránd, Nagy u. 69.
3. Alapítói jog gyakorlója: Sáránd Község Önkormányzatának Képviselő-testülete
4. Fenntartó neve, székhelye: Sáránd Község Önkormányzata
4272 Sáránd, Nagy u.44
5. Gazdálkodási besorolása: Önállóan működő költségvetési szerv, pénzügyi, gazdálkodási feladatait a Sáránd Község Önkormányzati Hivatal látja el.
6. OM azonosítója: 203023
7. Törzskönyvi nyilvántartási száma: 831619

Hátrányos helyzetű gyermekek integrációs nevelése óvodai fejlesztő program keretében.

A többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése.

Az intézmény az érvényben lévő törvényi rendelkezéseknek megfelelően biztosítja a hit- és vallásoktatáshoz szükséges tárgyi feltételeket.

Alapfeladata:

851020 Óvodai nevelés

Szakfeladatrend szerinti besorolás

091110	Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
091120	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
091140	Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
104031	Gyermekek bölcsődei ellátása
104035	Gyermekekétkeztetés bölcsődében, fogyatékos nappali intézményében
104060	Gyermekek, fiatalok és családok életminőségét javító programok

13. Az intézménybe felvehető maximális gyermeklétszám: 75 fő

Óvodai csoport: három 75 fő

Mini bölcsődei csoport: egy 7 fő

A mini bölcsődébe a gyermek 20 hetes korától járhatnak három éves korig. A nyitvatartási idő: 6:30 órától 17 óráig

14. Az intézmény megszüntetése:

Az intézményt a jogszabály által nevesített esetekben Sáránd Község Önkormányzatának Képviselő-testülete jogosult megszüntetni. A megszüntetésről a Képviselő-testület határozattal dönt.

Intézményvezető: Sipos Judit Tünde

06/52-374-130

06/30 307-7283

Intézményvezető-helyettes:

06/52-374-130

Komlósiné Czégény Andrea

---

4 HELYZETELEMZÉS

Települési környezetünk, nevelési, oktatási intézményünk

Sáránd 2300 lélekszámú település, Hajdú-Bihar megyében, a 47-es számú főút mellett található Debrecen és Derecske között.

2015. szeptember 01-től Sárándi Egységes Óvoda –Bölcsődeként működik intézményünk a társulás megszűnését követően. 2017.szeptember 01-től óvodánk szerkezete átalakult és Sárándi Napsugár Óvoda és Mini Bölcsőde néven működik tovább. Intézményünk önkormányzati fenntartású.

Településünk egyetlen óvodája a falu középpontjában található, minden irányból jól megközelíthető.

A településen az egyes családok szociális helyzete kedvezőtlenül alakult, jelentős az elszegényedés és a munkanélküliség bár a közmunkának köszönhetően egyre többen be állnak dolgozni. Csökkent ugyan a hátrányos helyzetűek száma, különböző okok miatt. Problémás gyermekek száma, viszont nőtt, nagy különbségek vannak a lakosság iskolai végzettségében. Az óvodában a társadalom valamennyi rétegéből származó gyermek megtalálható.

Intézményünk 2007 szeptemberében bekapcsolódott az Integrációs Programba.

Arányos elosztásban biztosítjuk a csoportokban a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részvételét. Fogadjuk az óvodánkba jelentkező Sajátos Nevelési Igényű gyermekeket. Nevelésüket integráltan a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve alapján valósítjuk meg. Feladatunk az egyéni képességek szerinti differenciált fejlesztés, hátrányok kompenzálása, tehetséges gyermekek egyenlő hozzáférés lehetőségének biztosítása, tehetségük kibontakoztatása.

Az intézmény küldetése:

Településünkön egy mini bölcsőde került kialakításra mivel vannak igények három év alatti kisgyermek, ellátására. A kisgyermeket nevelő családoknak kívánunk segítséget nyújtani ezzel az új ellátási formával, azzal, hogy gyermekük napközbeni ellátásáról gondoskodunk.

4.1 Humánerőforrás

Óvodai dolgozók	Sáránd
Felsőfokú végzettségű főállású óvodapedagógus	5
Pedagógiai munkát segítő szakképzett dajka	3
Pedagógiai asszisztens	1
Kisgyermeknevelő, gondozó	1
Bölcsődei dajka	1,5
Összesen	11,5

Óvodapedagógusaink alapképzettségén felül a szakvizsgák és továbbképzések elvégzésével a következő területeken szereztek nagyobb kompetenciát:

Továbbképzésirányultsága	Fő
Pedagógus szakvizsga	1
Differenciáló fejlesztő pedagógiai ismeretek Tanügy igazgatási, nevelési-oktatási, intézményi ismeretek	
Szakvizsgázott pedagógus, közoktatási vezető, óvodavezető	2
Anyanyelvi fejlesztés játékosan, kisgyermekek fejlesztése anyanyelvi és drámajátékokkal	2
Továbbképzések elvégzésével megszerzett kompetenciák	
Óvoda - iskola átmenet témakörében rendezett szakmai /IPR/ műhelymunka	2
Drámapedagógiai módszerek alkalmazása az óvodában	1
Gyermekrajzok elemzésének új szempontjai	1
Hatékony együttnevelés IPR az integrációs felkészítés illetve képesség kibontakoztató fejlesztéshez szükséges pedagógiai és jogi ismeretek	2
OKOSKOCKA eszközcsalád fejlesztőpedagógiai alkalmazása	3
Természetes anyagok felhasználása az óvodában	1

Mentorok a hátrányos helyzetű gyermekekért	1
Számítástechnikai alapismeretek – internethasználat és szövegszerkesztés alap szinten	3
Helyi nevelési program készítése	2
Tevékenységek központú óvodai nevelési program	1
DIFER programcsomag használata	7
Tevékenységek központú óvodai nevelési program	1
Óvodáskorú gyermekek értelmi és szociális képességeinek mérése és fejlesztése mentálhigiénés módszerekkel, játékokkal	1
Multikulturális tartalmak, interkulturális nevelés	1
Kooperatív tanulás alapelemei	1
Természetvédelem az óvodában	1
Erkölcsei nevelés az óvodában	3
Mozgásterápia a tanulási nehézségek megelőzésére és oldására	1
Kétéves kortól az óvodában 60 órás távoktatásos képzés	4
Intézményvezetők felkészítése az intézményi önértékeléshez, a tanfelügyeleti ellenőrzéshez és a pedagógiai minősítéshez kapcsolódó intézményvezetői feladatok ellátására 30 órás képzés	1
A "boldogságórák" elméletének és módszertanának elsajátítása	2
Gyógypedagógiai mentorpedagógus	1
Gyermektáncoktató	1
Egyenlő esélyű hozzáférés lélektani összetevői	1

A megszerzett ismeretek nevelőmunkánk hatékonyságát növelik, hozzájárulnak célkitűzéseink eléréséhez.

4.2 Tárgyi, dologi erőforrások

Az óvoda önállóan működő intézmény, előirányzatok felhasználásában önálló jogkörrel rendelkezik.

Óvodánk egy udvaron, két épületben működik. A csoportszobák ízlésesen, célnak megfelelően vannak berendezve. Családias légkört biztosítanak, jól szolgálják a gyermekek kényelmét. Mindkét épületben gázfűtés biztosítja az egyenletes hőmérsékletet. A csoportszobák bútorzata megfelelő könnyen mozgatható, az asztalok folyamatos karbantartást igényelnek.

Az egységes óvoda-bölcsőde csoport az átalakításnak köszönhetően tágas és a csoport szobából nyíló fürdőszobával rendelkezik.

Tornaszobánk jól felszerelt. A tevékenységekhez, megfelelő mennyiségű eszköz áll rendelkezésünkre.

Az óvoda udvara tágas, rendelkezünk mászóakkal, 2 homokozóval, 3 csúszdával, hintákkal. Alapítványi bevételből az udvaron elhelyezésre került 4 db babaház, 4 db rugós játék, 1db. célba dobó, KRESZ pályán használatos közlekedési eszközök.

Óvodánk: az itt dolgozók ötletessége, izlésvilága nyomán barátságos, esztétikus, kellemes családi hangulatú.

A mini bölcsődei csoportunk tárgyi feltételei hiányosak főleg az udvari játékok terén.

Gyermekszoba:

- Gyermekek életkorának megfelelő méretű bútorok
- Puha sarok, párnák, szőnyeg
- Étkezéshez edények
- Gyermekfektetők ágyneművel

Gyermeköltöző:

Gyermekek öltözködési igényeinek megfelelő ruha- és cipőtároló.

Fürdőszoba:

A gyerekek gondozását segítő berendezési tárgyak, eszközök, életkoruknak megfelelő méretben. Mosdó, gyermek WC, zuhanyzó, öltöztető asztal, fésű-, törülköző tartó, tükör, gyógyszereszekrény.

Játszó kert, udvar:

- Fűves, betonos udvarrész,
- Homokozási lehetőség biztosítása,
- Udvari mozgáslehetőséget biztosító játékok.

4.3 Az intézmény szervezeti felépítésének ábrája

A teljes alkalmazotti kör feladatmegosztása:

- óvodapedagógus: 5 fő ebből:
- intézményvezető: 1 fő
- intézményvezető helyettes: 1 fő
- dajka: 3 fő
- pedagógiai asszisztens: 1 fő
- kisgyermek nevelő, gondozó: 1 fő
- bölcsődei dajka: 1,5 fő

4.4 Pedagógus kompetenciák

- 1. kompetencia:** Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás.
- 2. kompetencia:** Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók.
- 3. kompetencia:** A tanulás támogatása.
- 4. kompetencia:** A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehéz-

---

séggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség.

5. kompetencia: A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység.

6. kompetencia: Pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése.

7. kompetencia: Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás.

8. kompetencia: Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért.

4.5 A pedagógussal szemben támasztott intézményi elvárások: a kompetenciák tükrében.

1. Pedagógiai, módszertani felkészültség:

- Korszerű szaktudományos ismeretekkel rendelkezik.
- Szakmódszertani tudással rendelkezik.
- A pedagógiai elvek érvényesítése.
- A nevelés eredményessége.
- Innovatív, szakmai felkészültség, gyermekszeretet.
- A Pedagógiai Program ismerete és magas szakmai színvonalon történő megvalósítása.
- Élménypedagógia.
- Önálló gondolkodásra, felfedezések általi ismeretszerzésre motivál.
- Változatos módszereket alkalmaz.
- Motiváció, aktivitás megvalósítása.

2. A gyermek személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség:

- A „különbségek”, elfogadása, tolerálása, tehetséggondozás.
- Az integráció megvalósítása (SNI, BTM, HHH, HH).
- Folyamatos fejlesztés a gyermek egyéni képességeinek megismerésére építve.
- Az életkori sajátosságok, az érési ütem, a szükségletek figyelembe vétele.
- A gyermekek jogainak érvényesítése.

-
- A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek időbeni kiszűrése
  - A speciális fejlesztésükhöz a rendelkezésre álló pedagógiai, pszichológiai szakszolgáltatások igénybe vétele.
  - A szakemberekkel való tervszerű együttműködés.
  - Az egyenlő hozzáférés elvének biztosítása.
  - A gyermekek alapos megismerése.
  - Fejlődési napló vezetése.
  - Befogadó attitűd kialakítása.
  - A bizalom légkörének kialakítása.
  - A szociális hátrányok enyhítése.
  - Alkalmazza a differenciálás elvét.

3. A gyermekcsoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi- kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység, csoportirányító tevékenység:

- A tehetséges gyermek átlag feletti speciális egyéni képességeinek előhívása, fejlesztése, tehetségek gondozása és után követése.
- A tevékenységek tudatos befolyásolásával segítjük a személyiség fejlesztését, a képesség kibontakoztató felkészítést, az eltérő adottságokra, képességekre, szokásokra, érzékelési, vérmérsékleti különbségekre és a családok értékrendjének sokféleségére támaszkodva.
- A tevékenységek árnyaltan gazdag rendszere biztosítja minden gyermek számára az önmegvalósítás, önérvényesítés, önértékelés lehetőségét, ezek fejlődését, elsősorban a mással nem helyettesíthető játék keretein belül.
- Intézményünkben osztott, részben osztott és osztatlan csoportokat szervezünk, amelyhez megnyertük a szülők támogatását, és ennek megfelelően alakítjuk ki házirendünket.
- Az életkori jellemzők ismeretében és az egyéni eltérésekre építsen.
- A tevékenységek szervezésénél a motiválás kiemelkedő fontosságú.
- A gyermek a tevékenységeket egyénileg és/vagy csoportban, csapatban, mikro csoportban végzi. A mikro csoportos együttműködés lehetőségei a gyermek szocializációjának minőségétől is függenek, erre kiemelt hangsúlyt fektetünk.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása.
- Az integrációt elősegítő csoportalakítás, az arányos elosztás megvalósítása.
- A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló tevékenységek biztosítása.

4. Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók:

- A gyermekek alapos megismerése.
- A gyermek észlelésének, megfigyelő-képességének, önkéntes és szándékos figyelmének, emlékezetének, képzeletének, gondolkodásának, szellemi aktivitásának, beszédképességének, problémaérzékenységének, helyzetfelismerő képességének, mozgásképességének, tér-érzékelésének, nagy mozgásának fejlesztése.
- A szabad játék minél gazdagabb feltételeinek biztosítása, pedagógiai, pszichológiai szakértelemmel való támogatása indirekt módszerekkel a 3-7 éves korú gyermekek optimális személyiségfejlődésének biztosítása érdekében az együttműködés kiszélesítésével.
- A környezetben szerzett tapasztalatok újbóli átéléséhez a lehetőségek biztosítása, a játék értelmi képességekre gyakorolt hatásának biztosítása.
- Az udvari játéktevékenységek megszervezésekor figyelembe vesszük az időjárási körülményeket, a játékra inspiráló eszközök biztosítását, a megfelelő helyet, és időt. Kiemelt figyelmet érdemel, hogy a kibontakozó játéktevékenység lehetőség szerint tovább folytódjon az udvaron is.

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Programunkban a tanulás fogalmát tágabb értelemben használjuk, mert a **gyermek mindent tevékenysége révén tanul.**

- **játékba ágyazott, változatos tevékenységek gyakorlása** során... Ebben a folyamatban az óvodapedagógus az egyes gyermek tanulási képességeinek alakulását követi és segíti.

A gyermek életkorának egyéni fejlettségének megfelelő játékos tanulás magába foglalja:

- a tapasztalatok gyűjtését,
- az ebből származó ismeretek alkalmazását elősegítő műveletek tanulását,
- a pszicho-motoros készségek gyakorlását,
- a tanulás elemi szintű technikáinak megismerését,
- a gondolkodás képzeti, elemi, fogalmi használatát,

---

5. Az ismeretszerzés, a tanulás támogatása

- A gyermek értelmi képességeinek megalapozása, fejlesztése ösztönző környezet biztosításával; aktív cselekedtetéssel, érzelmi hatásokkal eljuttatni a gyermeket a tapasztalatokon alapuló gondolkodásig, fogalomalkotásig.

Spontán szerzett ismereteinek, tapasztalatainak, élményeinek rendezése, és értelmi képességeinek fejlesztése oly módon, hogy, érzékelése, észlelése, figyelme, emlékezete, logikus gondolkodása, alkotóképessége adottságaihoz viszonyítva differenciáltan fejlődjön; a gyermek értelmi képességeinek: érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség fejlesztése.

- Nyugodt, derűs légkör biztosítása.
- A gyermekek előzetes tapasztalataira, spontán szerzett ismereteire való építés.
- A gyermekek kíváncsiságának, érdeklődésének kielégítése.
- A gyermekek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségeinek biztosítása.
- Folyamatos megfigyelés és ellenőrzés mellett a helyes cselekedetek kiemelése dicsérrettel.
- Az egymástól való tanulás, tapasztalatszerzés.

6. Pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése

- Elvárjuk azt, hogy a gyermekek tapasztalataikat szóban is megfogalmazzák, megerősítjük az ítéletalkotás, véleményalkotás, meghatározás képességének alakulását.
- A közösen, és egyénileg átélt élmények, tapasztalatok feldolgozását beszélgetések segítik, ilyenkor mód nyílik az ismeretek rendezésére.
- Az óvodapedagógus kérdésekkel tudatosan segíti az egyes folyamatok megismerhetőségét, felfedezését, az ok- okozati összefüggések feltárását, a logikus gondolkodás fejlődését.
- Óvodapedagógusaink törekednek arra, hogy a gyermekek speciális érdeklődéseire, kérdéseire is választ adjanak.
- Önbizalom fejlesztése.
- Hibák korrigálása.
- Pozitív megerősítő dicséret.
- A felmérések alapján egyéni fejlesztési tervek készítése, értékelések.
- A gyermekek személyiség lapjának vezetése.

---

7. Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás

- A gyermeket körülvevő felnőtt magatartásában kifejezésre jut a szeretet, az elfogadás, a támogatás, a megerősítés, a bizalom.
- Kapcsolattartás családdal, iskolával, gyermekjóléti szolgálattal, (munkaközösségi foglalkozások, esetmegbeszélések, közös továbbképzések, bemutató foglalkozások).
- Bölcsődével való kapcsolt (kölsönös látogatások, megbeszélések).
- Együttműködés a szakszolgálattal.
- Kapcsolattartás.
- Esetmegbeszélések.

8. Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

- Minden óvodapedagógus kötelessége a folyamatos önképzés, a pedagógiai, pszichológiai kutatások eredményeinek ismerete és gyakorlatban való alkalmazása.
- Minden pedagógus a kiemelkedő képességeit úgy fejlessze, hogy a nevelőközössége módszertani eszköztárának gazdagítását, a gyermekek tevékenységrendszerének fejlesztését szolgálja.
- A továbbképzéseken részt vevő felelősséggel készüljön fel, az ott hallottakat adja tovább, ossza meg tudását tudásmegosztó fórumokon.
- Fontosnak ítéljük meg, hogy a nevelőtestület tagjai segítsék, erősítsék egymást a tanulmányaikban, a távollévők helyettesítésében, a továbbképzéseken szervezett bemutatók alkalmával, illetve, hogy különböző fórumokon, méltó módon képviseljék intézményünket, helyi pedagógiai programunkat.
- Alapvető jelentőségű a környezetvédelmi szemléletformálásában a felnőtt modell, azaz az óvodapedagógus személyisége és egyben környezetkultúrája.
- Rendszeres megbeszélés a nevelőmunkát közvetlenül segítő munkatársakkal.
- Belső továbbképzések, bemutatók tartása.
- Aktívan részt vesz a testület munkájában.
- Továbbképzés keretein belül folyamatosan fejleszti tudását, ismereteit.
- A nevelőmunka iránti elhivatottság.
- Folyamatos képzés, önképzés.

5 GYERMEKKÉP

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

S hogy milyen gyermekeket akarunk nevelni? E kérdésre Szentgyörgyi Albert szavaival válaszolhatunk.

„Milyen embert is akarunk formálni? A válasz egyszerű:
egészséges testű, akaraterős, jó ítéletű, értelmes, tettekre kész,
szép célokért hevülő és áldozó embereket, akik meg tudják
érteni és élni a szépet és nagyot minden téren, akik az
életüket ki tudják tölteni tartalommal, akik megértik a
dolgok összefüggéseit, akik átérzik, azt hogy emberi közösségben
élnek, amely csak a kölcsönösségen, méltányosságon és
jóakaraton épülhet.”

Nevelő és képességfejlesztő munkánk eredményeként óvodáskor végére testileg, lelkileg, érzelmileg, erkölcsileg egészségesen fejlődő, aktív, kezdeményező, kreatív, nyugodt, problémamegoldó, döntőképes, önmaga képességeit ismerő, közösségi, az iskolát érdeklődéssel váró gyermekké válnak. Tevékenységeik során éljenek a szabad választás lehetőségével, óvják, ápolják természeti környezetüket. Alakuljon ki a környezettudatos magatartásukhoz szükséges érzékenységük, egészséges életvitel igényükhöz képességük, készségük.

Az óvodáskor végére válnak a különbözőségekkal természetes módon együtt élő, koruknak megfelelő mértékben empátikus, szolidáris játszótársá, csoporttársá.

„Mindenki egyenlő, de nem mindenki egyforma.”

---

6 ÓVÓNŐKÉP

„Nem akkor szeretjük
gyermekünket, ha minden szeszélyét
kiszolgáljuk, hanem ha kihozzuk
belőle a legjobb tulajdonságait, ha
megtanítjuk szeretni azt, ami nehéz!”

(NadiaBoulanger)

Pedagógusaink megnyilvánulásai beépülnek a gyermek személyiségébe, ezért fontos a pozitív óvodapedagógusi modell.

Az óvónő, mindig minta legyen a gyermek számára, a gyermeki közösség irányítója, aki együtt él a gyermekekkel, látja a következő feladatokat, és útmutatásával személyre szóló pozitív értékelésével differenciálva segíti a tevékenységeket, csoportokat és egyéneket.

Olyan közösséget alakítson, amelyben a gyermeki személyiség optimális fejlődése biztosított, a gyermekek fontosnak, kompetensnek, autonómnak érzik magukat.

Az óvodapedagógusok rendelkezzenek az integrált és inkluzív neveléshez szükséges kompetenciákkal.

Óvodapedagógusaink tiszteletben tartják a gyermekek egyéniségét, személyiségét, különbözőségét.

Célunk a gyermekek természetes és társas szükségleteinek, jogainak maradéktalan kielégítése. Az óvodapedagógusaink rendelkeznek környezettudatos szemléletmóddal, fenntartható pedagógia iránti elkötelezettséggel, felelősen gondolkodók, a környezeti kultúrát kiemelt feladatként kezelik.

---

7 PEDAGÓGIAI MUNKÁT SEGÍTŐKKEL SZEMBENI ELVÁRÁSOK

/ pedagógiai asszisztenskép, dajkakép/

„Minden, amit teszünk, hatással lesz valamire és valakire”

A pedagógiai asszisztens és dajka a pedagógiai munka közvetlen segítője, egyike a gyermekeket nevelő felnőtteknek.

Munkája az óvodapedagógusokéval összehangolt. Magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, nyugodt, kiegyensúlyozott hangulatú, türelmes, toleráns.

Segíti az óvónőket a szokásrendszer kialakításában.

A gyermekek életkori sajátosságainak figyelembe vételével segíti a magatartási szokások kialakítását, azok betartását.

Tiszteletben tartja a gyermekek méltóságát és jogát.

Példát mutat az etikus viselkedésre.

A gyermekek testi épségének megóvásában együttműködik az óvodapedagógusokkal,

Elfogadja, és tiszteletben tartja a gyermekek különbözőségét.

A gondozási feladatok ellátását az óvodapedagógusok útmutatásai szerint végzi.

8 ÓVODAKÉP

Mottónk: „Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek,
és segítek neked, ha szükséged van a segítségemre.”

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:

- a) a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
- b) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
- c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Programunkat Tevékenységközpontú Program alapján készítettük. Nevelőtestületünk a tevékenységeken keresztül, tevékenységek által szerzett tapasztalatok, ismeretek, maradandó élmények lehetőségének megteremtésével segíti elő a gyermekek személyiségének, képességeinek, készségeinek fejlesztését, az iskolai életre való felkészítését és beilleszkedését.

Örömteli, vidám, élmény dús óvodáskort biztosítunk változatos tevékenységekkel, gazdag, érdekes programokkal.

A helyi sajátosságot tükröző természetes anyagokból az óvodának egyéni hangulata, arculata van, növényekkel, a természetsarokban a természet kincseivel.

Nevelőtestületünk jó szakmai felkészültsége, őszinte gyermekszeretete és a jól együttműködő óvodai kollektíva biztosítja.

Óvodánk azt az üzenetet közvetíti, hogy minden a gyermek érdekében történik, olyan pedagógiai környezetet alakítva, ahol a befogadó attitűd természetessé válik.

9 ALAPELVEK

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem gazdag óvoda megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy a gyermeki tartást, önállóságot, s ebből az önállóságból fakadó egészséges öntudatot, kibontakozási és önmegvalósítási lehetőséget ad a gyermekeknek. Valljuk, hogy az óvodapedagógus, kulcsszereplő, elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell értékű, mintát jelent a gyermekek számára. Fontosnak tartjuk a pedagógus, és a nem pedagógusdolgozók munkájának összehangolását.

- biztosítjuk a gyermekek jogait
- példamutató emberi magatartást és nagyfokú toleranciát mutatunk minden helyzetben
- a gyermek mindenekfelett álló érdekét mindenkor figyelembe vesszük
- gondoskodunk a gyermeki szükséglet kielégítéséről
- kiemelt szerepet kap a gondozás, nevelés, kapcsolatépítés a gyermekekkel
- tartózkodunk a gyermekek hátrányos megkülönböztetésétől, saját és mások elismerésére nevelünk
- elfogadjuk és tiszteletben tartjuk a gyermekek különbözőségét
- esélyegyenlőség elvét alkalmazzuk, biztosítjuk az egyenlő hozzáférés lehetőségét
- a gyermekek egyéni és életkor specifikus képességeit nyomon követjük és a fejlesztés során figyelembe vesszük
- tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül történő fejlesztést valósítunk meg
- elősegítjük az önálló véleményalkotást, döntési képességeinek fejlődését
- megalapozzuk a szokás és normarendszert, fejlesztjük a gyermekek erkölcsi és norma érzékét
- törekszünk a természetes társas szükségletek kielégítésére és a lelki nevelési feladatok ellátására
- szoros együttműködő kapcsolatot tartunk fenn a családokkal
- családok belső szokásait tiszteletben tartjuk
- megteremtjük a lehetőséget, és helyet biztosítunk a családok fogadására
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek segítése, támogatása
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel kapcsolatos elvárásunkat szociokulturális helyzetük határozza meg
- multikulturális tartalmakat beépítjük a nevelőmunkánkba

- biztosítjuk az esélyegyenlőséget a különböző szociális és kulturális környezetből érkező gyermekeinknek
- figyelmet fordítunk arra, hogy a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekek minden segítséget megkapjanak hátrányaik leküzdéséhez
- a sajátos nevelési igényű gyermekek harmonikus személyiségfejlődését elfogadó, és az eredményeket értékelő környezetet teremtünk
- a sajátos nevelési igényű gyermekek iránti elvárásunkat fogyatékosságuk határozza meg

10 CÉLRENDSZER

Az óvodáskorú gyermekek nevelése során:

Az óvodás gyermekek személyiségének fejlesztése az eltérő fejlődési ütem és egyéni sajátosságok figyelembe vételével.

Kompetenciák, képességek fejlesztése – „a gyermek képességének önmagához mért optimális fejlesztése a zökkenőmentes átmenethez a következő intézményi fokozatba”.

A képességfejlesztés a kompetencia nevelés intézményi szintű feladatai.

Az óvodáskori hatékony fejlesztés folyamata: a veleszületett képességek feltérképezése után minden gyermek fejlesztését a saját szintjéről indítjuk, és a fejlesztés menetét a gyermek haladásához ütemezzük. A képességfejlesztés akkor eredményes, ha differenciáltan érvényesül az egyéni bánásmód. Az eltérő fejlődésű és képességű gyermekek a világ megismerését más-más úton, időben, és módon érik el.

A tevékenységek során szerzett ismeretek jobban tudatosodnak a gyermekben, a tapasztalás során képességeik jobban fejlődnek. Az óvodai ismeretszerzés és képességfejlesztés folyamata tevékenységek sorozatában valósul meg. Egyik támogatja a másikat, illetve egyik elmaradása akadályozza a másik fejlődését. A tevékenységek során derül ki, hogy melyik gyermek milyen ismeretekkel rendelkezik, van-e olyan ismerethiánya, amely képességeinek fejlődését akadályozza. Célunk: eligazodás segítése a világban, képessé tétel az ismeretek megszerzésére, nem pedig tudásdömping átadása.

A képességfejlesztő játékok, kezdeményezések, cselekvő tanulás magukban foglalják az ismeretátadás lehetőségét.

Az óvodáskorban játékosan megszerzett ismeretek az ösztönösség szintjére épülhetnek be, innen differenciáltabban és hatékonyabban irányítják a későbbi érdeklődést, befogadóképességet, tevékenységet.

- történjen meg a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, személyiségük teljes kibontakoztatásának támogatása
- alakuljanak ki a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételei, testi, lelki érzelmi, értelmi, erkölcsi, közösségi képességei
- váljanak önálló gondolkodású, döntőképes személyiséggé
- alakuljanak ki azok a kommunikációs és kooperációs készségei, amelyek lehetővé teszik a hatékony beilleszkedést
- történjen meg olyan pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezet kialakítása, működtetése mely jól segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának megalapozását, környezeti problémák iránti érzékenységét
- alakuljon ki az egészséges életvitel igénye
- legyenek érzelmileg nyitottak, fogadják el önmaguk és környezetük különbözőségét
- valósuljon meg a sajátos nevelési igényű gyermekek integrálásával esélyegyenlőségük biztosítása
- valósuljon meg a tehetséges gyermekek felismerése, fejlesztése, tehetségük kibontakoztatása

---

11 FELADATRENDSZER

Fő feladatok:

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Életszerű tevékenységek biztosítása tudatosan tervezett, szervezett nevelési alaphelyzetek:

- játék és tevékenységben megvalósuló tanulás
- társas és közösségi tevékenységek
- munka jellegű tevékenységek

Különbözőségeik tiszteletben tartására nevelés.

Egyéni fejlődési ütem tiszteletben tartása.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni képességei alapján történő fejlesztése.

Az óvodapedagógusaink feladatai a nevelési célok elérésében:

- a családdal szorosan együttműködve a családi nevelés kiegészítése
- a feltételek megteremtése a családok szociális különbségeiből adódó hátrányok kompenzálásához
- nevelő hatások tudatos alkalmazása az együttműködés és társas érintkezés alakítása érdekében
- az érzelmi alapigények kielégítése, biztonságérzet, védettségérzet megteremtése nyugodt, derűs, szeretetteljes érzelmileg biztonságos légkör megteremtésével
- környezettudatos magatartás formálása, megalapozása
- az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközének a játék elsődlegességének biztosítása.
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek képesség szerinti fejlesztése
- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- a gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása

---

12 INKLUZÍV PEDAGÓGIA

Az óvodás korú gyermekek fejlődésbeli eltérései olykor szembetűnők. Az életkori szakaszok hasonló jelenségeket, fejlettséget eredményeznek, de a hasonlóság mögött gyakran eltérő szintek fedezhetők fel. Individualizáló programunk a gyermekek, egyének közötti különbségek felismerésére épül, minden gyermeket figyelembe véve a maga fejlődési szintjén. Ennek megfelelően a gyermekek ismeretében egyéni célokat tűzünk ki az egyéni erősségek és igények figyelembe vételével.

Inkluzív pedagógiánknak két sarkalatos pontja van, halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelésű igényű gyermekek fejlődésének segítése.

Az inkluzív szemlélet az egyénre szabott pedagógiai gyakorlatban, folyamatos visszacsatolásban, nyomon követésben realizálódik.

Az inkluzív szemlélet gyakorlatban történő kifejeződése, és eszköze: a differenciálás

12.1 Sajátos nevelést igénylő gyermekek

Nkt. 4. § (23) alapján sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján: mozgásszervi érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem, vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A sajátos nevelési igényű gyermekek intenzív megsegítésére, többirányú kezelésére, integrált óvodai nevelésére óvodánkban is egyre nagyobb az igény. Évről évre több gyerekről derül ki az óvoda megkezdése után, hogy valamilyen sérülés specifikus problémával rendelkezik, és a szakértői bizottság véleménye alapján sajátos nevelési igényű.

12.1.1 A sajátos nevelési igényű gyermekek általános jellemzői

A sajátos nevelési igényű gyermekek közös vonása, hogy fejlődésük lelassult, s a mennyiségeltérés mellett minőségi eltérés is tapasztalható. Míg a problémamentesen fejlődő gyermek egyenletesebb tempóban, időnként nagyobb lépcsőfokokon át jut el a célig, a sérült gyermek sok kisebb, alacsonyabb lépcsőfok megtételével, sokkal több gyakorlás után közelíti meg a célt, saját lehetőségeinek csúcsát.

Az óvodába történő felvétel módja:

Óvodába lépéskor a gyermeknek rendelkeznie kell, és az óvoda rendelkezésére kell bocsátania az Szakértői és Rehabilitációs bizottság szakvéleményét, az óvoda kijelölését a nevelőtestület befogadó nyilatkozatát.

Programunk figyelembe veszi a különböző funkciók egymásra épülését, hogy a szociális tanulás támogatása közben sikerélményt biztosíthassunk minden gyermeknek. Tevékenységeink, kezdeményezéseink tartalma a gyermek egész személyiségére hat, a pszicho motoros fejlesztést szolgálja.

Fejlesztő munkánk csak akkor lehet hatékony, ha a gyermek biztonságban érzi magát, ha tudja, hogy szeretjük, elfogadjuk, megértjük őt.

Általános elveink a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében:

- a különbözőséget, eredményeket, erőnyeket értékelő és elfogadó környezet
- az integráció gyakorlati megvalósítása az alkalmazkodó képesség /adaptivitás/ és a teljesség szemléletében történik

A nevelési fejlesztési gyakorlat alapját, az alábbi alaptételek jelentik:

- minden gyermek fejleszthető
- a fejlesztés során a gyermek meglévő képességeiből kell kiindulni
- a részleges zavart szenvedett, és/ vagy késve jelentkező képességek fejlesztése segítő, támogató szemléletet igényel
- a sajátos nevelési igényű gyermekek is különbözőek, egyediek, ezért sajátos nevelési megközelítést, egyéni bánásmódot igényelnek
- a sajátos nevelési igényű gyermekek elsősorban gyermekek, és másodsorban sajátos nevelési igényűek, ezért részfunkcióik fejlesztésén túl az általános személyiségfejlesztésre is szükségük van

-
- a sajátos nevelési igényű gyermekeknek ugyan úgy joguk van az érzések a tapasztalatok átéléséhez
  - szükségleteiket csak ők tudják érzékeltetni, értő figyelemmel kell feléjük fordulni
  - sajátos nevelési igényű gyermekeknek, önmaguknak is kell cselekedniük önmagukért, a pedagógus a feltételek megteremtésében segíthet
  - a sajátos nevelési igényű gyermeknek joga van sajátosságaihoz, az azokkal való teljes élethez, amely bizonyos speciális életmóddal jár együtt
  - minden sajátos nevelési igényű gyermeknek joga van –életkorának és egyéni fejlettségének megfelelő szinten – tisztában lenni saját állapotával, jogaival, lehetőségeivel
  - a gyermekek fejlesztése több irányból történik: lehet tevékenységorientált, spontaneitásból kiinduló, feladatorientált
  - a gyermekek képességstruktúrája a különböző területeken, más-más szinten állhat, e szintek ismerete képezi az egyéni bánásmód, differenciálás, a feladatorientált fejlesztés alapját
  - a feladatot és a személyes élményt egy szituációba integráló fejlesztés során az óvodapedagógus a személyiség minél több szféráját próbálja bevonni a fejlesztésbe

Az általános elvek megtartása mellett az óvodapedagógus érvényesíti, hogy ahány sajátos nevelési igényű gyermek, annyi személyiség, és ahány személyiség, annyi személyes élmény, és integráló fejlesztés.

A fejlesztés feltételrendszere:

- Személyi feltételek biztosítása.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését szolgáló szakmai kompetenciák biztosítása:
- A sajátos nevelési igényű gyermekek szakértői bizottság által meghatározott speciális fejlesztését a szakértői bizottság által meghatározott szakember látja el.
- A gyermekekben rejlő lehetőségek optimális kibontakoztatása érdekében nevelőtestületünk és a gyermekek fejlesztésével foglalkozó szakemberek legjobb tudásuk szerint kínálják fel a gyermekek számára szükséges kompetenciákat, és a fejlettségi állapotuknak megfelelő műveltséget.

E célok megvalósítását segíti a fejlesztés stratégiája:

- az óvodapedagógusok segítése pedagógiai asszisztens jelenlétével
- a nevelés teljes folyamatát, benne az egyének fejlesztését átölelő tervezés és szervezés.

- az integrált nevelés során az óvodapedagógusok a gyermek általános és komplex fejlesztését a többi gyermekkel együtt, a differenciálás módszerét alkalmazva végezzék.
- az egyéni fejlesztési terveikben vegyék igénybe a szakszolgálat (logopédus, gyógytestnevelő, pszichológus, stb.) és a gyógypedagógus szakmai segítségét, illetve annak útmutatásai alapján végezzék munkájukat.
- Az óvodapedagógusok és dajkák szemléletformálását továbbképzéseink irányultsága határozza meg.
- Az intézmény belső továbbképzési rendszere bővüljön ki a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált neveléséhez nélkülözhetetlen szakmai ismeretszerzéssel.

Tárgyi feltételek biztosítása

Intézményünk külső és belső tárgyi adottságai részben adottak. Logopédiai foglalkoztató kialakított. Épületeink akadálymentesítettek.

Nagyméretű tükör segíti a gyermekeket énképük megfelelő alakulásában.

Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének célja:

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének céljai a normál pedagógiai célokkal megegyezők, csupán az egyéni állapottól függően térnek el attól. Speciális részcélokkal egészülnek ki annak érdekében, hogy az egyes területeken korlátozott gyermekek is a lehető legnagyobb önállóságot ériék el, így tevékeny tagjává váljanak környezetüknek, majd később a társadalomnak.

Célunk a megfelelő érzelmi biztonság nyújtásán túl egy olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a sérülés változatosságát, az egyéni teherbíró képességet, a speciális nevelési szükségleteket, a harmonikus személyiségfejlesztést, a testi, szociális, értelmi érettség kialakítása, az iskolában történő bevalás érdekében.

Az integráció előnyei a sajátos nevelési igényű gyermek számára:

- A tevékenységekben az ép gyermekekkel együtt vesz részt, átveheti az ép társak magatartásmintáit, követendő szokásait.
- Erősíti az önbizalmát, hogy ép gyermekek közösségének teljes értékű tagja.
- Jobban fejlődik önállósága.
- Egészséges és pozitív énképe alakul ki.
- Hátráltatja az iskolai kudarcok kialakulását.

Az integráció előnyei az ép társak számára:

- fiatal koruktól megtanulják, hogy elfogadják az egyéni különbségeket
- személyiségfejlődésükben pozitív változás következik be

- pozitívabban viszonyulnak akadályozott társaikhoz
- sokkal érzékenyebbé válnak más emberek nehézségei iránt
- rendszeresen együtt játszanak akadályozott gyerekekkel, ezáltal jobban megismerhetik őket
- megtanulják, hogy ők is képesek jó dolgokat tenni, vannak jobb képességeik
- gyakorolják a segítségadást, megalapozódik felelősségérzetük, empátiájuk, figyelmességük, gondoskodásuk

Az óvodapedagógus általános feladatai:

- a probléma észlelése
- szülők tájékoztatása / bevonása
- megfelelő szakember megkeresése, szakvizsgálat kezdeményezése
- az óvodapedagógus és a speciális fejlesztő együttműködése, egyéni fejlesztési terv szerinti differenciált foglalkoztatás.

Fejlesztő munkánk irányai a sajátos nevelési igényű gyermekek integrációja során

Nevelő és fejlesztő munkánk során **segítünk a gyermekeknek** feldolgozni és megérteni:

- a tárgyi világot a gyermekekhez közel álló tevékenységeken keresztül
- az emberi környezet nyújtotta információt a játékokban, mesékben, szerepekben és közösségi eseményekben való részvételen keresztül
- a logika és matematika világát játékos szituációkban mérésen, összehasonlításon, számolásban, sorba rakáson, válogatáson és csoportosításon keresztül
- a kimondott szót rajzoláson, dramatizáláson, szöveghallgatáson és a kifejező készség gyakoroltatásán keresztül

Fejlesztő munkánk a személyiségfejlődés valamennyi területét (testi, társas, érzelmi és kognitív) megcélozza, elősegítve ezzel:

- a testi fejlődést nagy és kismozgásokon keresztül
- a társas és érzelmi fejlődést viták és ellentétek elsimításán, az impulzusok ellenőrzésén
- egymás támogatását és tiszteletét, kezdeményezésen és elfogadáson, a közös munkán keresztül
- a kognitív fejlődést problémamegoldó helyzeteken, logikai feladatokon, a gondolkodás megszervezésén és a véleménymondás bátorításán keresztül

Az érzelmi biztonság, a speciális nevelési szükségletekhez, életkori, érési sajátosságokhoz igazodó támasznyújtáson túl törekszünk:

- az interperszonális kapcsolatok és az énkép kialakítására
- az önismeret fejlesztésére, attitűdök, normák kialakítására.

Egyéni bánásmód, fejlesztési módszerek alkalmazásával, segítjük az egyre pontosabb észlelést, fejlesztjük a figyelem összpontosítását, a gondolkodást, az emlékezetet, elősegítjük a verbális és nonverbális kommunikáció kialakulását. A tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztésénél a mozgásra alapozunk.

A gyermekek pszichikai fejlesztését a gyermekek érési folyamatához igazítjuk. Életkori sajátosságainak megfelelő eszközökkel kívánunk támaszt nyújtani az ép fejlődő pszichikus funkciók kibontakoztatásához és begyakoroltatásához.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek

- elég időt kapjanak környezetük felfedezésére
- lehetőséget kapjanak egy-egy téma sokoldalú megközelítésére és megismerésére
- biztonságos környezetben fedezhessék fel saját érzéseiket, követhessenek el hibákat és oldjanak meg konfliktusokat
- alkalmat kapjanak a választásra az egyes foglalkozások közül
- helyet kapjanak munkáik kiállítására

12.2 A sajátos nevelési igényű gyermekek jellemzői az adott sérülés vonatkozásában:

A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszerv- rendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe. A károsodástól függően a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat.

A testi fogyatékos járóképes vagy kevés segédeszközzel közlekedő mozgáskorlátozott és halmozottan sérült mozgáskorlátozott gyermek integrált óvodai nevelése során kiemelt feladat:

- a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése
- ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerztetése, a megtanult mozgás alkalmaztatása
- a fejlesztés során mindig szem előtt kell tartani az önállóságra nevelés elvét
- a mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe kell beépíteni

---

- az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat

Személyi feltétel: 1 fő segítő asszisztens jelenléte a segédeszközzel közlekedő gyermek ellátásához.

Tárgyi feltételek: Az óvodákban biztosítva van - az akadálymentes közlekedés, a megfelelő mozgás- és élettér (az ehhez szükséges eszközök lejtő, kapaszkodó).

A halmozottan sérült mozgáskorlátozott gyermekek esetében a mozgáskorlátozottságon kívül még más - érzékszervi, beszéd- vagy értelmi sérülés - is nehezíti a fejlesztés lehetőségét.

Fejlesztésük döntően a mozgáskorlátozottak pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógykezelési módszereinek kombinációival történik, szakember bevonásával.

Értelmi fogyatékos gyermekek jellemzői

Az érzelmi, értelmi és szociális fejlődés lelassulása és az elvonatkoztatási képesség korlátozottsága. Az értelmi fogyatékoságot gyerekkorban a rossz motorikus és nyelvi képességek, jellemzik.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodásokkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél.

Az óvodai nevelés során szükséges a gyógypedagógussal a folyamatos kapcsolattartás.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermekek óvodai nevelése a korai fejlesztésre épül. Fejlesztés során a kis lépések elvét kell alkalmazni.

Fejlesztés területei:

- cselekvésbe ágyazott gondolkodás fejlesztése
- az alapmozgások kialakítása, fejlesztése
- a minimális kontaktus, kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztése
- a beszédindítás, a beszédmegértés fejlesztése az aktív szókincs bővítése
- az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítása
- az adekvát játékhasználat elsajátítása
- a kognitív funkciók fejlesztése

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek. Az egymáshoz

való közeledés, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztése a csoportos foglalkozásokon valósítható meg.

Az integrált nevelés során szükséges a folyamatos kapcsolattartás a gyógypedagógussal.

Személyi feltétel: fejlesztő pedagógus

Beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek

A beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, súlyos orrhangzóság stb.), illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik.

Tünetei: az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékképek felhasználásának hiányában, a grammatikai fejletlenségben, az utánzóképeség gyengeségében nyilvánul meg. A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex - az életkori sajátosságokat, a játékosság elvét szem előtt tartó - nevelési környezetben valósulhat meg.

Fejlesztés területei

- az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség

- speciális terápiák alkalmazása (diszlexia-prevenció, grafomotoros fejlesztés stb.)

Ennek érdekében törekedni kell a kommunikációs tapasztalatszerzés belülről jövő igényének kialakítására, az akadályozottság, hátrány leküzdésének készítésére, a pozitív személyiségek, képességek megismertetésére, megerősítésére.

Az integrált nevelés során szükséges a folyamatos kapcsolattartás a logopédus szakemberrel.

Integrálható autista gyermek az óvodában

Hazánkban a sajátos nevelési igényű gyermekek integrációját elősegítő törvényi szabályozás lehetőségeket biztosít az autizmussal élő gyerekek beilleszkedéséhez is. Leggyakrabban a jó nyelvi és értelmi képességekkel rendelkező autizmussal élő gyermekek nevelkednek integrált körülmények között. Az óvodai nevelésben a többi gyermekkel együtt vesz részt az akadályozott gyermek, ha ez fejlődése, képessége kibontakoztatása szempontjából előnyös.

Az autizmus-spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikáció és sajátos gondolkodási képességek minőségi károsodása, amely a személyiség fejlődésének egészét átható, úgynevezett pervazív zavar, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

Ezen tünetek megjelenési területei:

- a társas és érzelmi készségek területe
- a kommunikáció területe
- a megismerési (kognitív) készségek területe
- sajátos érdeklődési kör
- a mozgásos készségek területe
- egyéb sajátosságok

Az autizmussal élő gyermek legfőbb jellemzői:

- a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képességek sajátos hiányosságai
- a beszéd szintjéhez képest károsodott kommunikáció
- a rugalmas viselkedés, a szervezés és kivitelezés képességének minőségi sérülése
- az egyenetlen intelligencia és képességprofil.

Fejlesztés:

Az autizmussal élő gyermekek esetében hangsúlyosan az alábbi tartalmak fejlesztésére fókuszálunk.

A szociális készségek fejlesztése:

- viselkedési szabályok, helyes viselkedési minták
- érzelmek kifejezése, önkontroll
- érzelmi reakciók felismerése
- emberi kapcsolatok rendszere
- énkép, önismeret
- életkornak, érdeklődésnek megfelelő, funkcionális, örömteli szabadidős készségek.

A kommunikációs készségek fejlesztése:

- preverbális kommunikáció
- alternatív kommunikációs rendszer használata
- a beszédértés és beszédhasználat
- a metakommunikáció értése és használata.

Célunk:

- a szociális, kommunikációs készségek célirányú fejlesztése
- specifikus környezet, eszközök, módszerek és szokásrendszer használatának elsajátítása
- kiemelkedő képességek gondozása

Feladataink:

- a tárgyi és személyi feltételek biztosítása
- egyéni nevelési terv kidolgozása, a gyermeket ellátó szakemberekkel együttműködésben
- egyéni fejlesztő foglalkozások biztosítása
- specifikus környezet, eszközök, módszerek és szokásrendszer kialakítása

Személyi feltétel: A befogadó pedagógusok számára biztosítjuk a megfelelő szakemberekkel a szakmai konzultáció lehetőségét és segítő asszisztens jelenlétét.

12.3 A sajátos nevelési igényű gyermek fejlődéséről, fejlesztéséről szóló dokumentációk:

Az óvodapedagógus tervező munkájának alapja a gyermek egyéni Fejlődést nyomon követő dokumentáció.

Folyamatos vezetése az alábbi célokat szolgálja:

- Az óvónők és a fejlesztésben részt vevő szakemberek, valamint a logopédus a gyermek fejlődésének fázisait követve és feljegyzéseire támaszkodva határozzák meg fejlesztési feladataikat.
- A Fejlődési Napló szolgálhat alapul a szülő tájékoztatásának gyermeke fejlődésével kapcsolatban.

A fejlesztést végző óvodapedagógus és a fejlesztésben résztvevő szakemberek a Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján egyéni fejlesztési ütemtervet készítenek. A tervek 3-6 hónapos időszakra készülnek, melynek végén az eredmények értékelése után újabb terv készül.

A jól és rendszeresen vezetett fejlődési napló visszajelzést ad az óvónőnek arról, hogy a választott pedagógiai módszerek eredményre vezettek-e, vagy változtatni kell azokon. Így a több éves nevelési folyamat során egységben látható a gyermek fejlődésének menete (esetleges pedagógus váltás esetén fontos segítség a fejlesztés tervezésében!).

A Fejlődést nyomon követő dokumentáció tartalma:

- anamnézis lap
- családlátogatással kapcsolatos feljegyzések
- beszoktatással kapcsolatos tapasztalatok
- Szakértői Bizottság véleménye
- egyéni fejlesztési terv

Külső kapcsolatrendszer

Gyógypedagógus, terapeuta, utazó tanár

A gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező gyógypedagógus az együttműködés során:

- Segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését.
- Javaslatot tesz a gyógypedagógiai módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükségletekhez igazodó módszerválasztásokra, valamint az egyéni igényekhez szükséges környezet kialakítására.
- Segítséget nyújt a szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről.
- Kapcsolatot tart a szülőkkel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.
- Terápiás fejlesztőtevékenységet végez a gyermekekkel való közvetlen foglalkozásokon, ennek során támaszkodik a meglévő képességeikre, az ép funkciókra.

Kapcsolat a sajátos nevelési igényű gyermek szüleivel

Az integráció legfontosabb feltételének egyike a SNI gyermekek szüleivel fenntartott kapcsolat, a beszélgetések, melyek során mindenki beszámolhat arról, hogyan ítéli meg aktuálisan a gyermeket.

Fontos, hogy a szülő kiemelheti a gyermeke erősségeit, otthoni szokásait, játékait, felteheti kérdéseit, meghallgatja az óvodapedagógus véleményét, megfigyeléseit. Természetesen az óvodapedagógusban is felmerülhet számos kérdés, amely segítségére lehet a nevelés, fejlesztés során.

Sokat jelent a gyermekek beilleszkedése és fejlődése szempontjából, ha a szülők otthon fellelevenítik az óvodában történt eseményeket. Ehhez segítséget nyújtunk abban, hogy tájékoztatjuk a szülőket az aktuális heti témákról, milyen verseket, dalokat tanulunk, milyen mesét olvasunk. A gyermek sokkal biztosabban kapcsolódik be az óvodai tevékenységekbe, ha otthon is megerősítik, átveszik ezeket.

Amennyiben rendkívüli eseményre, kerül másnap sor, fontos, hogy a szülő a részletekről tájékozódjon és felkészítse a gyermeket, hogy másnap a megszokott napirendtől eltérő eseményekre kerül sor.

Mindent nem tud az óvoda pótolni, nyújtani, ezért a családdal való szoros kapcsolat, konzultáció sok segítséget nyújthat. Javasoljuk a szülőknek, hogy végezzenek együtt olyan tevékenységeket, amelyekről csak konkrét tapasztalat alapján szerezhethet tudomást (bevásárlás, főzéshez felhasznált alapanyagok jellemzői, növények ápolása, gyümölcszedés, háziállatok simogatása stb.).

Az óvodai gyermektársak szüleinek tájékoztatása

Az első szülői értekezleten tájékoztatjuk a szülőket az integráció hazai terjedéséről, mint olyan folyamatról, amely az utóbbi évtizedekben az egyéni differenciálással párhuzamosan világszerte egyre jobban tért hódít. Majd ez után rátérünk arra, hogy a csoportban lesz egy SNI gyermek is.

Elmondjuk, hogy ez a gyermek valamennyi tevékenységből ugyanúgy kiveszi a részét, mint a többi kis társa. Arra is kitérünk, hogy a gyerekek miben tudnak neki segíteni, és, hogy ez mennyire természetes a gyermekek számára. Kiemeljük, hogy az integrálás miért előnyös a csoport számára.

A szülők tájékoztatása erről a kérdésről azért fontos, hogy minden esetleges aggodalmat elkerüljünk, vagyis, hogy nem hátrányos a társaknak, ha egy sérült gyermek is tagja a közösségnek, nem jut kevesebb idő a többi gyermekre. Rajtunk, pedagógusokon múlik, hogy ezeket az aggodalmakat végleg eloszlassuk

Belső kapcsolatrendszer

Óvodapedagógus - Sajátos Nevelési Igényű gyermek

A sajátos nevelési igényű gyermek személyisége és képességei a legfontosabb szempontok az integráció összetett folyamatában. A befogadó csoport óvodapedagógusa részéről komoly módszertani felkészültségre van szükség. Igazodik az egyénekhez, a gyermekek egyéni szükségleteihez, a differenciálás során ismeri meg igazán a gyermekek képességeit. Az óvodapedagógus a gyermek személyiségéhez legjobban illeszkedő eljárásokat valósítja meg. Az akadályozott gyermek jelenléte a pedagógus részéről több odafigyelést és a többi gyermek hatékonyabb irányítását igényli.

Csoporttársak – Sajátos Nevelési Igényű gyermek:

A közösségbe kerülő sajátos nevelési igényű gyermek beilleszkedése nagyban függ a csoporttársak el-és befogadóképességétől. Cél, hogy minél természetesebben kezeljék a csoport tagjaitól valamiben eltérő gyermeket. Lássák, hogy mire képes, hogy miben jó, mik az erősségei, így megtanulhatják az együttélést akadályozott társukkal.

12.4 A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek:

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek legtöbbje ingerszegény környezetből jön az óvodába, ezért ismeretei elmaradnak az életkoruknak megfelelő szinttől. Értelmi képességeiknek, tanulási készségeiknek fejlesztését még hatékonyabbá kívánjuk tenni.

Feladatunk az egyéni képességeik megismerése alapján, egyéni bánásmód alkalmazásával történő fejlesztésük.

- Minden óvónő, gondozónő feladata a csoportjában – gyermekeként – a felmerülő probléma okainak a feltárása.

- Az okok megszüntetésére egyéni célok kitűzése.

- A gyermek fejlettségi szintjének megfelelően az egyéni bánásmód formáinak meghatározása.

Célunk a prevenció – a tanulási nehézségek kialakulásának megelőzése. Az eredményes fejlesztés érdekében nagyon fontos, hogy ezek a gyerekek rendszeresen járjanak óvodába.

A roma gyermekeknél a zenei és a testi nevelés az a két terület, ahol jó képességekkel rendelkeznek, és mint pozitív nevelési lehetőség, társaik számára példa lehet az ő tudásuk.

12.5 Óvodai Esélyteremtő program – A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésére

Bevezetés

„Az óvodai nevelés jelentősége a hátrányok csökkentése érdekében”

Óvodánk feladata a hátrányos helyzetű gyermek esélyének növelése, leszakadás megakadályozása. A társas kapcsolatok kialakulása, a motiváción alapuló tevékenységek, ismeretszerzések mind-mind elősegítik az egyéni fejlődési utakat, a készségek, képességek kialakulását. Az óvodai közösség, a gyermekek-felnőttek együttélése, egymásra hatása, a szokás-szabályrend kialakítása, a rendszeresség, az érdeklődés felkeltése és fenntartása nagyban hozzásegíti a gyerekeket az érzelmi stabilitás, az együttérzés és elfogadás, a tudásvágy alakulásában, formálódásában.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai beilleszkedésének és sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatás. A sikeres iskolakezdéshez nélkülözhetetlen alapvető készségek megfelelő fejlesztésének színtere az óvoda, ahol – az agyi érési folyamatok lezárulásáig – megterhelés nélkül, játékos eszközökkel és módszerekkel hatékonyan tudunk fejleszteni.

A hátrányos helyzetű családok gyermekei kognitív fejlődésükben öt éves korukra lényegesen elmaradnak a kedvezőbb körülmények között élő társaiknál. Tudatos óvodapedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy ezeket a hátrányokat óvodai nevelésünk során csökkenteni tudjuk. Kiemelt jelentősége van a szülőkkel történő együttműködésnek, mely a kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg.

Az óvodai IPR minden pontja a hatályos jogszabályokra épül. Az IPR egy olyan rendszernek tekinthető, melynek elemeit – a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének, esélyegyenlőségének növelése érdekében építjük be a nevelés folyamatába.

Gyermekeink szociokulturális háttere színes képet mutat. A nagyon jó és az elhanyagoló környezetből egyaránt járnak hozzánk gyermekek. Szeretetteljes, biztonságos, az egyéni különbségeket toleráló légkörben, ésszerű korlátokkal minden gyermeknek esélyt adunk saját erősségeik felismerésére, és a sikerélményre. Elfogadjuk és tiszteletben tartjuk a különbözőséget, erre neveljük gyermekeinket is.

A program tartalmi elemei	Megjegyzés
A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása Minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása Óvodázási programért felelős személy kijelölése	Kapcsolatfelvétel az óvodai védőnővel minden év március 31-ig.
Integrációt elősegítő csoportalakítás. Olyan csoportalakítási tervet kell választani, amely biztosítja a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos elosztását. Igazolatlan hiányzások minimalizálása A szülők munkába állását lehetővé tevő nyitva tartás kialakítása	PP Csoportnaplóban rögzített Nyitva tartás igényfelmérés minden év elején.
Rendszeres TEAM- munka valamennyi munkatárs részvételével, esetmegbeszélések, hospitálások	Mindenkori éves munkatervekben
Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés	Anamnézis Fejlődést nyomon követő napló DIFER 4 éves kortól
Kommunikációs nevelés Szókincs, nyelvi kifejező készség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése	PP DIFER-mérés
Érzelmi nevelés, szocializáció Az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés	PP
Egészséges életmódra nevelés Egészségtudat kialakítása, táplálkozás	PP
Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése	IPR
Korszerű óvodapedagógiai módszerek A gyermekek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek Differenciálás Művészeti tevékenységek felhasználása Szülőkkel való partneri együttműködés módszerei	PP PP PP PP
A gyermekek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi (szemészet, fülészet, ortopédia vizsgálat) kezdeményezése	Fejlődést nyomon követő dokumentáció
Gyermekeorvosi, védőnői tanácsadás A szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok	PP Munkaterv, rétegszülői programok
Gyermekejóléti szolgáltatások kezdeményezése illetve szervezése Rendezvények látogatása	Gyermekevédelmi felelős tevékenysége PP, Munkaterv

A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés Egyetlen gyermek se maradjon ki az óvodából a szülők szegénysége, az óvoda által kért természetbeni és pénzbeli hozzájárulások fedezetének hiányában	Kapcsolat a védőnővel Gyermekevédelmi munkaterv: kapcsolat a szociális ellátórendszerrel
Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat A szülők támogatása, erőforrásainak feltárása	PP
A gyermekek óvodai beíratásának támogatása, korai képesség-gondozással kapcsolatos tanácsadás	Munkaterv
Szakmai szolgáltatók Konzultációk a gyermek fejlődéséről, fejlesztési terv közös kidolgozása, szolgáltatások megtervezése és biztosítása	PP
Roma Nemzetiségi Önkormányzat, illetve civil szervezetek A gyermekek óvodai beíratásával a hiányzás csökkentésével, szülői programokkal kapcsolatos együttműködés	Munkaterv
Kisiskoláskor eléréséhez szükséges pszichikus feltételeinek megteremtését támogató pedagógiai munka A tanulási képességek megalapozása A tanulás és egyéb rész-képesség zavarok kialakulásának megelőzése Megoldási késztetés, monotónia tűrés, figyelemkoncentráció. Az alkotás vágya szükséges szintjének kialakítása	PP Nevelési Tanácsadó (fejlesztő pedagógiai tevékenység) Pszichológus munkaterve PP
Iskolaválasztás A sajátos nevelési igényűvé minősítéssel kapcsolatos felvilágosítás, tanácsadás	PP, Munkaterv
Az iskolával közös óvoda – iskola átmenetet segítő program kidolgozása DIFER-mérés Hospitálások	PP, Munkaterv Munkaterv
A gyermekek fejlődésének nyomon követése Bemutató foglalkozás során volt óvodásaink látogatása	A gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció, munkaterv
Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel	PP, Munkaterv
A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása	PP
Rendszeres napi vagy heti tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről Fejlődést nyomon követő napló bejegyzéseinek megbeszélése Szülők részvételi lehetőségeinek biztosítása rendezvényeinken, programjainkon	PP, SZMSZ Munkaterv
Fogadó óra Gyermeke-neveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése A család szokásainak és értékrendjének megismerése, megértése	Házirend Munkaterv PP
Szülői közösségek kialakítása, szülők bevonása az óvodai rendezvények szervezésébe és lebonyolításába	PP, SZMSZ Munkaterv

13 FEJLESZTÉS TARTALMA

13.1 Egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukor tartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Cél:

Történjen meg az egészség óvása, megőrzése. Legyenek edzettek, táplálkozzanak egészségesen. Alapvető gyermeki szükségleteik legyenek kielégítve. Alakuljon ki a helyes életritmus, a mozgásigény és a pihenéshelyes aránya.

Legyenek felkészülve a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, csökkentve a káros következményeket.

Az óvodapedagógusaink, feladatai a teljes körű egészségfejlesztés során

- az egészséges és biztonságos óvodai környezet megteremtése

-
- megfelelő, rugalmas napirend, nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása, a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek végzéséhez szükséges eleghető idő biztosításával.
  - egészségtudat, egészséges táplálkozási szokások kialakítása, folyamatos tízórai az óvodapedagógus döntése alapján
  - szülők meggyőzése a szénsavas, túlcukrozott, serkentő szereket tartalmazó italok kiiktatásáról
  - kulturált étkezés szokásainak kialakítása, evőeszközök használatának megismertetése, gyakoroltatása, asztalterítés esztétikumára való odafigyelés, pozitív minta követése
  - gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése, levegőzésének biztosítása minden nap, harmonikus, összerendezett mozgásfejlődésének elősegítése
  - a gyermek alapvető fizikai, lelki szükségleteinek kielégítése, /pl. folyadék, lefekvéskor mesélés, a gyermek érzelmi állapotának, nyugalmanak támogatása, simogatással/
  - A konfliktusban érintett gyermekek kiszűrése, majd óvodapszichológus segítségét kérve kiemelt segítése
  - a gyermek gondozottságának biztosítása során kapcsolatépítés a gyermekkel, nagyobb tudatossággal, odafigyeléssel a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek alapvető higiénés szokásainak kialakítására, /toalettpapír használata, fűszerepnek megfelelő toalett használat WC-tető felhajtása/, helyes kézmosásra, kéztörlésre szoktatás
  - WC használat az intimitás biztosításával
  - tisztaság, ápoltság iránti igény alakítása
  - kézmosás szükség és igény szerint
  - a fogmosás technikájának megismertetése, mindennapos gyakoroltatása, fogmosó eszközök rendben tartására való serkentés
  - a fésű használatának bemutatása, gyakoroltatása, szükség szerinti segítségnyújtás
  - időjárásnak megfelelő réteges öltözködésre szoktatás
  - a gyermek balesetvédelmi oktatása évente egyszer illetve az alkalomnak megfelelően és annak dokumentálása a csoportnaplóban
  - lázas, beteg gyermek elkülönítése, gondoskodás a felügyeletről és a szülő értesítése
  - a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása
  - a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása

-
- orrfújás papír zsebkendő használatának megtanítása, használat utáni szemétként kezelésre, szelektív gyűjtésére tanítás
  - csapok elzárásának kinyitásának megtanítása, a víztakarékosságra a figyelem felhívása
  - környezeti ártalmak kivédése, az udvarra minél több növény telepítése
  - speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása érdekében megfelelő szakemberek óvodapszichológus bevonása, együttműködésre törekvés
  - nevelés során együttműködés a többi munkatárssal, szülővel, szakemberekkel, kerekasztal beszélgetésen, fórumokon való részvétel.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

Testápolás:

- önállóan mosakodik, törölközik, használja a szappant, körömkefét
- önállóan használja a WC-t, /fiúk toalett használatkor felhajtják a WC-deszkát, és állva végzik kis dolgukat/, WC-zést követően használja a toalettpapírt
- vigyáz a mosdó rendjére, a tisztálkodási eszközeire, tisztán tartja, és a helyére teszi,
- a mosdó használata során takarékoskodik a vízzel, a csapokat ki tudja nyitni, és el tudja zárni
- zsebkendőjét használja tüsszentéskor, köhögéskor szája elé tartja, használat után a megfelelő szemetesbe dobja
- önállóan mos fogat, használat után a fogmosó felszerelést rendben, tisztán teszi a helyére,
- életkorának megfelelően edzett.

Öltözködés:

- önállóan öltözik, vetkőzik, ruháit, ágyneműjét összehajtva teszi a helyére
- cipőjét befűzi, bekötésével próbálkozik
- öltözködésben a helyes sorrendben veszi fel ruhadarabjait, önállóan öltözködik, ha szükséges segítséget kér
- az időjárásnak megfelelően öltözködik.

Étkezés:

- étkezéskor önállóan szedi a számára szükséges ételmennyiséget
- megfelelően használja az evőeszközöket, igényli az asztal esztétikus rendjét
- kulturáltan viselkedik étkezés közben
- szívesen fogyaszt minél több gyümölcsöt és zöldséget.

A környezet óvása, rendben tartása:

- ügyel saját személye és környezete gondozottságára, rendjére, tisztán tartására

- az udvaron sem szemetel
- ismeri a szelektív hulladékgyűjtés okát és mikéntjét
- tud csendben közlekedni, ajtót nyitni, csukni
- a játék és egyéb eszközöket rendeltetésüknek megfelelően használja, óvatosan bánik az eszközökkel
- használja a lábtörlőt
- ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat.

13.2 Érzelmi az erkölcsi és a közösségi nevelés

1. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különbözőnek egymástól.

2. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Cél:

- történjen meg a közösségi és egyéni nevelés területén a gyermek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján
- történjen meg az erkölcsi akarati tulajdonság kialakítása, erősítése, fejlesztése az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens és a dajka példaadásával és helyzetteremtésével
- különbözőségek elfogadása, tisztelete
- alakuljon ki a szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmi viszony
- becsülje a természeti, és emberi környezetet, értékelje a szépet, jót
- legyen biztosítva a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, sajátos nevelési igényű, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, elhanyagolt, gyermekek esetében a speciális fejlesztés, az egyéni szükségletnek megfelelően, szakemberek közreműködésével az esélyegyenlőség.

Az óvodapedagógusaink, feladatai az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosításának megvalósításában:

A biztonságos, nyugodt óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kapcsolatfelvételre.

Óvodapedagógus, személyiségének szeretetteljes, empátiás kisugárzásával, figyelő „anyapótló” magatartásával:

- a szeretet és kötődés képességének fejlesztése
- saját és mások elismerésére nevelés
- az élménybefogadás képességeinek fejlesztése
- érzelmi kontroll kialakítása, fejlesztése, konfliktusok kezelése
- az érzelmi zavarok tompítása, leépítése, lelki, nevelési feladatok ellátása.

A felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban:

- a gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együtt játszás, együtt dolgozás képességének kialakítása és gyakorlása

-
- a társakért, a csoportért érzett felelősségérzet az összetartozás élményének mélyítése, a „mi tudat” alakítása
  - a társak és felnőttek iránt érzett bizalom és elfogadás alakítása
  - a megértés, tolerancia, empátia gyakorlása
  - társas kapcsolatok formálásának segítése kooperatív technikák alkalmazásával.

A véleményalkotás, döntési képesség fejlődésének elősegítése

Környezetvédelmi viselkedési és magatartási formák alakítása:

- az élet és az élővilág megbecsülésére, szeretetére nevelés.

A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek körében a szokásrend-szer tudatos alakítása, beilleszkedésük elősegítése és differenciált, tervszerű fejlesztése.

Inkluzív szemlélettel a különbözőségek elfogadásának segítése.

A család – óvoda kapcsolatának kialakítása:

- ovinézó hét szervezése az óvodai csoportok életébe való betekintés lehetőségének biztosítása a beiratkozás alkalmával.
- családlátogatás az óvodai élet megkezdése előtt
- óvodai rendezvényekre való meghívás
- egyeztetett időpontban fogadóóra tartás, tájékoztatás a gyermek fejlődéséről.

Szülői értekezlet tartása évente minimum 3 alkalommal.

A csoportszoba hangulatos berendezése, barátságos, derűs légkör biztosítása.

Anamnézis felvétele.

A szűkebb és tágabb környezet megismertetése, a szülőföldhöz való kötődés erősítése.

Legyen modellértékű az óvoda minden dolgozójának kommunikációja, bánásmódja és visel-kedése.

A fejlesztés várható jellemzői óvodáskor végére

- kialakul biztonságérzete
- tisztelettudóan viselkedik
- elfogadja a tevékenységek által megkívánt magatartásformákat és szokásrendszert
- ha szükségét látja, segít a felnőtteknek és az arra rá szoruló társainak, egymásnak
- érdeklődik a közvetlen környezetében élő gyermekek és felnőttek iránt,
- türelmes, toleráns, empátikus, segítőkész társaival
- konfliktus helyzetet mind két fél számára elfogadhatóan, viszonylag önállóan old meg, szük-ség szerint felnőtt segítségét kéri
- önálló, kitartó a tevékenységek végzése közben

-
- érzelmileg és értelmileg képes azonosulni az óvónő kéréseivel, társaival és felfogja meta-kommunikatív jelzéseit
  - jelzi mondanivalóját, érthetően válaszol, és türelmesen meghallgatja társát, fejlődik önfegyelme
  - érdeklődéssel és aktívan vesz részt a közös tevékenységekben és örül az együtt elért eredményeknek, képes társaival kooperatívan együttműködni
  - kialakul a közösséghez tartozás érzése a csoport a „mi tudat” és rendelkezik társkapcsolatokkal a csoporton belül
  - alakulóban van felelősségtudata
  - a közösség érdekében szívesen vállal megbízatást, munkát
  - tudja késleltetni szükségletei kielégítését
  - képes egyszerű döntések önálló meghozatalára
  - bátran, de kulturáltan mondja el véleményét
  - nyugodt, kiegyensúlyozott viselkedés jellemzi, megtalálja helyét a közösségben.

13.3 Anyanyelvi, értelmi fejlesztés, és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezet, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

3. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás - alkotóképesség - fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Cél:

- a gyermek értelmiképességei az óvodába kerüléstől az óvodában nevelkedés végéig önmagához képest a leghatékosabban fejlődik,
- az anyanyelv ismerete, megbecsülése, szeretete, a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlődése,
- a gyermek spontán és tervezetten szerzett ismeretei, tapasztalatai, rendszereződnek, célirányosan bővülnek,
- fejlődnek kognitív képességei:
/egyre pontosabbá válik a valósághű észlelés, figyelem-összpontosításra képes, jellemző a valósághoz közelítő képzeleti működés, a reprodukív emlékezet, a problémamegoldó és kreatív gondolkodás, alakul a fogalmi gondolkodás /
- kialakul a kapcsolatfelvétel megfelelő formája, életkori sajátosságnak megfelelő verbális és nonverbális eszköztár.

Az óvodapedagógusaink feladatai az anyanyelvnevelésben, értelmi fejlesztés területén

- biztonságos, elfogadó, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör megteremtése ahol elmondhatják gondolataikat,
- folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása,
- beszélő környezet megteremtése helyes minta és szabálykövetéssel,
- nyelvi készség (társalgási és összefüggő beszéd) fejlesztése,
- kommunikációs (verbális nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával,
- beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése,
- szókincs (relációs és általános) gyarapítása,
- együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén,
- a szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készségfejlesztés, kompetencia megvalósítása,
- a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában,
- minden gyermeki kérdés megválaszolása,

-
- változatos tevékenységek szervezése, biztosítása,
  - a gyermek kíváncsiságára, érdeklődésére építés, az egyéni érdeklődési kör figyelembe vétele,
  - figyelem-összpontosítására motiválás,
  - a pszichikus képességstruktúrák fejlődésének nyomon követése, a szükséges fejlesztési feladatok tervezése, beépítése a gyakorlatba.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- nyugodtan, figyelemmel hallgatja végig az óvónőt és a körülötte lévő felnőtteket, társakat,
- meg tudja fogalmazni kérdéseit, válaszait,
- tisztán ejt minden beszédhangot, helyesen érthetően beszél,
- elbeszélése folyamatos, a tapasztalatok során szerzett szókincsét aktívan használja,
- beszédétermészetes gesztusokkal, arcjátékkal kíséri, jól használja a metakommunikációs eszközöket,
- egyszerű történeteket, mesét, képes önállóan elmondani,
- ismeri és használja az udvariasság szavait,
- korának megfelelően kialakul a pontos észlelése,
- képes vizuális auditív differenciálásra,
- térbeli viszonyokat képes felismerni, megnevezni,
- a keresztcsatornák működése korának megfelelő.

13.4 Tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében:

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődik.

Az óvodapedagógusaink feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- biztosítsanak megfelelő feltételeket (idő, hely, eszközök, ötletek) a minél változatosabb, több fajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához,
- támaszkodjon a tevékenységek megszervezésében a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára,
- segítse elő élmények nyújtásával a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását az óvodai csoportokban,
- ismertesse meg lakóhelyünk közeli és távoli természetvédelmi tájait,
- alakítson ki olyan napirendet, hetirendet, amely biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésére, szervezésére,

- biztosítson a tevékenységek között harmonikus arányokat, szem előtt tartva a szabad játék kitüntetett szerepét és az egymás mellett végezhető tevékenységeket,
- kompenzálja a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ingerszegény környezetéből adódó hátrányokat,
- bővítse a gyermek általános ismereteit.

A gyermek képességei készségei csak tevékenységekben fejlődhetnek ki és nyilvánulhatnak meg.

Képességek, készségek fejlesztése tevékenységeken keresztül

Az óvodai nevelésünk olyan készségek, képességek fejlődését támogatja, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek.

Az óvodapedagógusaink feladatai a képességek és készségek fejlesztésében:

- a gyermek számára, a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlási lehetőségeinek biztosítása
- a folyamatos megfigyelés és a mérési eredmények alapján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről, ismereteiről, ennek ismeretében törekedjen a gyermekfejlesztésre
- képesség és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre egyénre szabott fejlesztési terv alapján gyakoroljon hatást
- tehetséggígéretes gyermekekre egyénre szabott fejlesztési terv alapján gyakoroljon hatást
- minden gyermek képességét önmagához – a saját lehetőségeihez – viszonyítva igyekezzon fejleszteni
- a gyermekek ismereteit tevékenységek által bővítse

13.5 Játék és tanulási tevékenység

1. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék - szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

2. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdemé-

---

nyezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

3. A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

4. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

5. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

**„Gyermekeink úgy fognak holnap dolgozni, ahogyan ma játszanak:
alaposan és kitartóan vagy figyelmetlenül és unottan.”**

(ElisabethPlattner)

Cél:

- az örömteli játéklehetőségekben a gyermekek egyéni vágyai, ötletei, élményei váljanak valóra
- játék tevékenységeken keresztül válják a gyermek személyisége sokoldalúvá, harmonikussá képességei, készségei fejlődjenek
- formálódjon közösségi, erkölcsi, érzelmi társas viselkedése.

Feladat:

Biztosítani kell, hogy a gyermekeknek a játék során legyen lehetősége feszültségeit, belső problémáit felszínre hozni és kifejezni. A játék kitüntetett szerepét az egész nap folyamán érvényesíteni kell. A szabad játék és játszótárs választás biztosítása. Kreativitás ösztönzése, támogatása.

A játékidőnek – az óvodapedagógus szerepét tekintve – két formája van:

- a szabadjáték mely során tudatos, feltétlen jelenléte serkentő ösztönző magatartása szükség és igény szerinti együtt játszása

- a kezdeményezett, direkt fejlesztést célzó játék ideje.

Szabadjáték:

Külső céltól független, belülről motivált, szabadon választott, önkéntes tevékenység, az óvónő biztosítja a gyermek számára az önállóságot, szabadságot:

- a játék tevékenység kiválasztásában
- a játék eszközök megválasztásában
- társak megválasztásában
- gyermeki játékgondolás megvalósulásában
- játszóhely megválasztásában.

Cél:

Minél gazdagabb feltételek biztosításával a szabadjáték minél optimálisabb szintű kielégítésével, pedagógiai, pszichológiai szakértelemmel való támogatással, indirekt módszerekkel, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel, a szülők szemléletformálásával a szabad játékban rejlő személyiségfejlesztő hatások biztosítása. A szabadjáték elsődlegességének a nap folyamán az optimális helyzetnek megfelelő biztosítása.

Játékfajták:

- gyakorló játék (konstrukciós játék)
- szimbolikus szerepjáték
- konstruáló játék, barkácsolás
- dramatizálás, bábozás
- szabály játék.

Az óvodapedagógusaink, feladatai a játékkal kapcsolatban:

- nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése
- napirenden belül elegendő idő biztosítása a játékmegvalósulására, befejezésére
- az elmélyült játék tevékenységet ne zavarja meg más tevékenység felkínálásával,
- biztosítson lehetőséget a játék későbbi folytatására,
- a játékhoz szükséges hely, eszközök egyenlő hozzáféréseinek biztosítása
- a játékok jól látható elérhető helyen történő elhelyezése
- a szabadjáték túlsúlyának érvényesítése
- a játék és játszótárs választásának biztosítása
- a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulásának elősegítése

-
- ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához
  - az egyéni élményeken túl, kreativitást fejlesztő és erősítő közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében
  - különböző tapasztalatszerzésre szolgáló egyéb anyagok biztonságos elhelyezése, pl. homokvíz – asztal, a játékkal kapcsolatos szabály kialakítása
  - a játéktér olyan mobilizálható kialakítása, hogy a gyermekek igényüknek megfelelően maguk is szabadon átrendezhessék
  - a csoportszobában is használható mozgásos játékok biztosítása
  - helyi sajátosságokból adódóan, évszaknak megfelelően folyamatos élménynyújtással lehetőségek biztosítása a gyermekek számára a játéktevékenység sokrétű gyakorlására (pl.: természeti környezetünk változásai, gazdasági udvarok, kertek jellemzői, foglalkozások, stb.megismertetése)
  - nemi sztereotípiák erősítésének kerülése, nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontásának elősegítése
  - a gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása
  - a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek megismertetése a játékeszközökkel, az azokkal való játszás szabályaival, együttműködési képességük fejlesztése a játékban, példaadással, közös játékkal.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- egyéni fejlettségének megfelelően választ játékot, alkalmassá válik a csoportban való szabadjátékra
- kialakul igénye a közös játék iránt
- önálló, kezdeményező megnyilvánulásai megjelennek a játék során
- pozitív érzelmei dominálnak társai iránt, ugyanakkor próbálkozik önálló konfliktusmegoldással
- örömmel és önfeledten játszik
- kreatív együttműködésre képes
- nyitott mások ötletei iránt, szívesen vállal szerepet
- nemi identitása kialakul
- aktívan vesz részt az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban
- képes a játékszabályok önkéntes vállalására (betartja és követi a megismert szabályokat)
- képes önálló szabályok létrehozására
- egyéni ötletei alapján különböző anyagok felhasználásával, kombinálásával barkácsol

- saját fejlődési – érési tempójának megfelelően képes élményei eljátszására
- a szabadjáték során képes önállóan dönteni, játéktevékenységet választani.

A tevékenységben megvalósuló tanulás jellemzői óvodáskorban

1. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.
2. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.
3. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.
4. A tanulás lehetséges formái az óvodában:
  - az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
  - a spontán játékos tapasztalatszerzés;
  - a játékos, cselekvéses tanulás;
  - a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
  - az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
  - a gyakorlati problémamegoldás.
5. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Cél:

- az óvodás gyermek képességeinek fejlődése, egyénre szabottan, előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire alapozva valósuljon meg
- szerezzen ismereteket a szűkebb és tágabb természeti, emberi, tárgyi környezetről
- a gyermek attitűd elemeinek támogatásával, örömmel és önként vegyen részt ebben a folyamatban, nem csupán a külső motiváció készítse erre

-
- egyszerre, egy időben, kevesebb, de minőségben és használhatóságban mégis több ismeretet szerezzen
  - a fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások pozitívan hassanak az iskolai tanuláshoz való viszonyukra
  - a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának támogatása segítse elő az iskolai beilleszkedést.

A tanulás szervezeti formái:

- a tanulás kezdeményezett tevékenységi formákban, valamint csoportos foglalkozások szervezeti- és időkeretében valósul meg az egész napos tevékenységek együttesében
- a tanulás a játék adta lehetőségek figyelembevételével, sokszínű, változatos, cselekedtető, játékos elemeket tartalmazó tevékenységek felkínálásával, játékos helyzetek megteremtésével folyamatosan történik.

Az óvodapedagógusaink feladatai a tanulási folyamatban:

- a meglévő ismeretek mélyítése, rendszerezése
- képességek mérése, fejlesztése, differenciált egyéni módon, mikro csoportos formában
- a gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése
- olyan szituációk megteremtése a gyermek számára, ahol megismerhetik, átélhetik a felfedezés, a kutatás örömeit
- a tanulás lehetséges formáinak bővítése cselekvéses tanulással, felfedezéssel
- a gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása
- óvodán belül és kívül olyan tevékenységek szervezése, amely felkelti és kielégíti a gyermek megismerési vágyát, kíváncsiságát, sokoldalú érdeklődését, megismeri saját teljesítőképességét, erősíti kreativitását
- a közös tevékenykedés során a hátrányos helyzetű a halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényűgyermekek egyéni fejlettségi szintjéből kiindulva önmagukhoz képest legoptimálisabb fejlettségi szint elérésének biztosítása
- az iskolai beilleszkedés közvetett segítése személyre szabott, pozitív értékeléssel a tanulási készségek, képességek differenciált fejlesztésével.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- felfedezi a konkrét összefüggéseket, ok-okozati összefüggéseket, az összetartozó jegyeket, jelenségeket változásukban is
- képes élményeit, gondolatait, megfigyeléseit érthetően, mondatokban, szavakban elmondani, a megszerzett ismeretek birtokában képes a valóság és a mese elemeinek elkülönítésére

- csoportosan is megfigyeléseket végez, önállóan elmondja tapasztalatait, észreveszi a jelenségek változásait és összefüggéseit, /indirekt és spontán szerzett ismeretek útján/beszél róla
- felfedezi a gyermek és a felnőtt együttes tevékenysége során a természeti és társadalmi környezet jelenségeit
- értékelni tudja önmagát, a tanulás folyamán elért teljesítményeit, tettei helyességét vagy tévedéseit
- él az újrakezdés lehetőségével
- eljut az önmagához mért legoptimálisabb fejlettségi szintre.

13.6 Munka jellegű tevékenység

1. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység - az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

2. A gyermek munka jellegű tevékenysége:

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége;
- a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

3. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mértén fejlesztő értékelést igényel.

Cél:

- alakuljon ki a munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, fejlődjön a gyermek értékteremtő együttműködése, önállósága
- tanuljon meg önállóan dönteni, feladatokat egymás között megosztani
- pontosan értse meg mit várunk el tőle, sajátítsa el az eszközök célszerű használatát
- alakuljon ki önállósága, önértékelése, munkaszervező készsége, felelősségérzete, feladattudata

- önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során élje meg a tevékenység örömét, a normák, értékek, szabályok épüljenek be a gyermek személyiségébe
- a munka eredményének megtapasztalásával alakuljon ki a gyermekek munkához való pozitív hozzáállása
- sajátos nevelési igényű gyermek képességei szerint végzett munka során érezze magát egyenrangúnak társaival, növekedjen az önbizalma, önállósága.

Óvodánkban végezhető munka jellegű tevékenységek fajtái:

Önkiszolgálás

Óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt (testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása) a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak elvégezni. Hagyjuk, hogy a gyerekek saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor végezzék el az önkiszolgálással kapcsolatos teendőket, amikor képesek rá, de egy meghatározott életkori szinten már bizonyos feladatok elvégzését elvárjuk a gyermekektől.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésük arányában végezzenek önkiszolgáló munkát.

Közösségi megbíztatás-naposi munka

A csoporttársakkal együtt, értük végzett tevékenység a naposi munka gyakorlása során a gyerekek olyan munkát végeznek, amely nélkülözhetetlen a csoport életrendjében.

A naposi munkát 4 éves kortól lehet bevezetni. A naposi munka feladattudatot feltételez, figyelemösszpontosítást igényel. Ezért óvja a naposokat az óvodapedagógus attól, hogy egész nap készülségben legyenek és veszítsenek játék időjükből. A naposi munka tartalmát a csoportvezető óvónők határozzák meg csoportonként.

A sajátos nevelési igényű gyermekek képességeiknek megfelelően vegyenek részt a közösséget ért végzett munkában.

Alkalomszerű munka

Egy része időről-időre ismétlődik, tehát szervezhető, másik része esetleges. Mindezeket a feladatokat a szükségletektől, a munka jellegétől, a körülményektől függően a csoport egy időben végzi, vagy megbízatásként egyes gyerekek teljesítik.

Alkalomszerű munkának tekinthető:

- a környezet rendjének biztosítása
- játékszerek tisztántartása (babaruhamosás, babafürdetés)
- udvari játékszerek játék utáni rendbetétele
- egymás vagy a kisebbek segítése az öltözőben

- a játékszerek megjavításában való részvétel
- a foglalkozási eszközök előkészítésébe való bekapcsolódás
- a kerti szerszámok tisztántartása, helyretétele.

Növénygondozás

A növények gondozásával életfeltételeinek megteremtéséhez járulnak hozzá a gyerekek, miközben átélik és megfigyelik a közreműködésük nyomán létrejövő változásokat. Ez a nevelésben játszott szerepén túl a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására igen nagy lehetőséget nyújt a gyermekcsoport valamennyi tagjának.

A teremben és az udvaron az évszakoknak megfelelően végezhető tevékenységek: élősarok kialakítása, csíráztatás, rügyeztetés, szobanövények gondozása, fű gereblyézése, falevelek összegyűjtése, az udvarra ültetett virágok, sövények, gyógy- és fűszernövények gondozása.

Nagyon fontos, hogy a munkavégzéshez elegendő mennyiségben álljanak rendelkezésre a szükséges eszközök, szerszámok és azok bármikor hozzáférhető helyen, szabadon a gyermekek rendelkezésére álljanak.

Az óvodapedagógusaink feladatai a munka jellegű tevékenységek szervezésében

- lehetőség biztosítása az önkéntesen, önállóan, képessége szerint elvégezhető, önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenység, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenység végzésére
- életkoruknak megfelelő biztonságos munkaeszközök folyamatos biztosítása, bővítése, amely a gyermekek számára bármikor elérhető és használható
- lehetőségek teremtése a rendszeresen visszatérő feladatok végzésére
- a nemek társadalmi egyenlőségének elősegítése – oly módon, hogy valamennyi munkajellegű tevékenységet a lányok és a fiúk egyaránt gyakorolhassák
- az önkiszolgálás és a közösen végzett munka jellegű tevékenységek eredményeinek tudatosításával az elvégzett feladat jelentőségének megláttatása, elismerése, megóvása
- konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mért fejlesztő értékelés alkalmazása, munkavégzéshez szükséges képességek fejlesztése:
  - szervezőkészség
  - feladattudat
  - együtt munkálkodás, kooperációs készség fejlesztése.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- munka végzése során önállóságra törekszik, önként is vállal feladatokat

-
- felismeri saját képességeiknek határát
  - egyéni fejlettségi szintjének megfelelően szívesen vállal felelősi munkát
  - pontosan teljesíti a megbízatásait
  - megismeri a szerszámok, munkaeszközök tárolási helyét, azok használatát
  - képes az eszközök használata során, saját és mások testi épségének megóvására
  - igényévé válik a pontos munkavégzés, a kisebb hibák kijavítása
  - szívesen gondozza, óvja a környezetében lévő növényeket
  - képes az egyszerűbb munkafolyamatok önálló megszervezésére
  - különbséget tud tenni játék és munka között
  - a szemetet szelektíven helyezi el az adott gyűjtőben
  - télen gondoskodik a madarak táplálékáról
  - a virágokat nem tépi le, hagyja eredeti helyén eredeti szépségében.

13.7. A külső világ tevékeny megismerése

13.7.1 Matematikai képességek fejlesztése, külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítélő képessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség-szemlélete.

Cél:

- ismerje fel és alkalmazza a mennyiségi formai kiterjedésbeli összefüggéseket
- alakuljon ki matematikai érdeklődése
- fejlődjön logikus gondolkodása, problémamegoldó képessége
- feladatok végzésében legyen kitartó.

Tartalom:

- minőségi eltérések megfigyeltetése (nagyobb, hosszabb, magasabb, szélesebb)
- mennyiségi eltérések megfigyeltetése (sok, kevés, több, kevesebb, semmi, eggyel több, a 6 több mint az 5, stb.)
- mennyiségi eltérések megállapítása (párosítás, csoportosítás, számlálás, bontás)
- tö- és sorszámlálás

-
- testek körbe rajzolása, színezése (síkformák, kör, háromszög, négyszög illetve gömb, kocka)
  - azonosság, egyenlőség megfigyeltetése (színezés, tépés, vágás, festékfolt)
  - becslések, mérések (felület, térfogat)
  - vonalak megfigyeltetése (áthúzás, beszínezés, egyenes, ferde, görbe vonal rajzolása, zárt vonalak)
  - térbeli tájékozódás (nagymozgás térben, tükörben, tárgyakhoz viszonyítva, testrészek mozgatása párhuzamosan, ellentétesen, testrészek helyzetének változtatása)
  - tárgyak, illetve ezek részleteinek absztrakt jelzéseknek értelmezésére, számlálására, másolására.

Az óvodapedagógusaink feladatai a matematikai képességek fejlesztése, a külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek megismerésében.

- tevékenységek során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása
- logikai és matematikai szabályjátékok megismertetése, alkalmazása
- matematikai fogalmak, kifejezések, összefüggések megismertetése, megtapasztaltatása
- matematika iránti érdeklődés felkeltése
- érdekes, a gyermek kíváncsiságára építő problémahelyzetek teremtése
- a gondolatok, a probléma megfogalmazása, pontos, egyértelmű, a gyermek számára érthető közvetítése
- a gyermek egyéni fejlettségének, képességeinek figyelembe vétele – kiemelten a halmozottan hátrányos helyzetű, a nemzetiségi nevelésben részt vevő, és a sajátos nevelési igényű-gyermekek esetén
- a gyermek egyéni feladatmegoldásának meghallgatása, a sajátos logika elfogadása
- olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermek érdeklődését, és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számára matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését
- a komplex matematikai tapasztalatszerzésnek minden esetben támaszkodnia kell a gyermek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire.

A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten szükséges megvalósítani.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- képes több térbeli kiterjedési fokozatot felsorakoztatni, egymással összehasonlítani és fokozatosságot kifejezni

- képes kiterjedéseket, mennyiségeket, egymással egyenlővé, ugyanannyivá tenni, vagy kisebbet, vagy kevesebbet, illetőleg nagyobbat vagy többet létrehozni
- tud 10-et vagy 10-en aluli mennyiséget cselekedve két vagy többfelé bontani, a bontott mennyiség részhalmazáról megállapítani, hogy melyik több, kevesebb, illetve ugyanannyi
- tud tárgyakat helyesen megszámlálni
- használ tő- és sorszámneveket
- ismeri a pár fogalmát
- helyesen használja a térbeli viszonyokat jelentő névutókat személyek és a tárgyak vonatkozásában, valamint az előtte vízszintesen fekvő papírlapon.

13.7.2 Természet – társadalom – ember

1. A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti- emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.
2. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.
3. A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alak-ki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség-szemlélete.
4. Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

A Tevékenységközpontú program célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. Játékba integrált tanulási folyama-

---

tokkal segítjük a gyermeket, hogy a természeti társadalmi környezetében biztonságosan eligazodjon, tájékozódjon.

Cél:

- magatartása életkori sajátosságának megfelelően váljék környezettudatossá
- ismerkedjen meg a természeti és épített környezettel
- alakuljon ki a természetet szerető, tisztelő, védő, környezetére igényes emberi tulajdonsága
- természetről, környezetről szerzett ismeretei mélyüljenek, alakuljon rendszerlátása
- fedezzen fel ok-okozati összefüggéseket
- elemi közlekedési szabályokat gyakoroljon, ismerje meg a közlekedési eszközöket.

Tartalom:

A társadalmi környezet témakörei:

- az óvoda és környezete (szűkebb-tágabb)
- a tárgyi kultúra értékei (tájház, múzeum)
- közintézmények, iskola, orvosi rendelő, gyógyszertár, posta, könyvtár
- népi kismesterségekkel való ismerkedés (kosár-csuhéfonás, szűrrátét, gyöngyfüzés)
- más népek szokásai, hagyományai (multikulturális)
- a család
- a testünk
- a közlekedés
- színek, formák, tulajdonságok
- szelektív hulladékgyűjtés (pet palack, műanyag kupak, évente kétszer papír gyűjtés)
- ünnepek, ünnepélyek.

A természeti környezet témakörei:

- növények: zöldségek, gyümölcsök, virágok ápolása, az egészségügyi előírásoknak megfelelően és megengedett mértékben (rendszeresség) életkornak megfelelő méretű kerti szerszámokkal, tulajdonságaik, felhasználásuk,
- állatok: házi és ház körül élő állatok, vadon élő állatok, külső lényeges jegyeik, életmódjuk, hasznuk és felhasználásuk, madarak életmódjuk, védelmük (madáretetés),
- évszakok: tél, tavasz, nyár, ősz jellemzői, tulajdonságai, a hónapok, a napok, napszakok tevékenységei, közlekedésre nevelés.

- jeles zöld napok (Föld napja, Víz világnapja, Madarak fák napja, Állatok világ napja Takarítási világnap)

- egészségét

Az óvodapedagógusaink feladatai a természet- társadalom- ember témaköreinek feldolgozása során:

- a gyermek és a természet találkozása maradandó, kellemes élményt jelentsen, mert a kialakuló viszonyban ez meghatározó jelentőségű
- tudatosan törekedjen arra, hogy a különböző élethelyzetekben minél több cselekvésen alapuló élményt gyűjtsön a gyermek a természeti és a társadalmi környezetből
- a gyermek meglévő ismereteit mélyítse, rendszerezze
- téma választásában vegye figyelembe a lakóhely, a környezet, szülőföld sajátosságait
- biztosítson minden eszközt és lehetőséget a gyermeknek a természetben való folyamatostevékenykedéshez, tapasztalatszerzéshez
- módszereit, eszközeit a gyermek életkori sajátosságainak megfelelően válassza: megfigyelés, játékos tevékenységek, szenzitív játékok, gondolkodtató kérdésekkel problémahelyzet előidézése, kísérletezés, vizsgálat
- láttasson meg ok-okozati összefüggéseket, viszonyokat
- hívja fel a gyermek figyelmét és mutasson rá a környezet és természet romlásának, pusztulásának példáira
- az udvaron biztosítson lehetőséget a kert gondozására
- biztosítson feltételeket a csoportszobában természetsarok kialakításához, gondozásához
- kirándulásokat, élményszerző sétákat szervezzon, a természet változásainak megfigyeltetésére, felfedeztetésére
- szervezzon lehetőséget elemi közlekedési szabályok gyakoroltatására, - gyalogos közlekedés, utazás, vonaton, buszon
- természetes élethelyzetekben a szokások, szabályok gyakorlása során segítse elő a természet szeretetét és a környezetvédelem megalapozását
- biztosítson lehetőséget mezőgazdasági, kerti munkák figyelemmel kísérésére (vetés, betakarítás, szüret) terepi gyakorlatok során
- háziállatok természetes környezetben való folyamatos megfigyeltetése
- szülői értekezletek, fórumok szervezésével, a szülők szemléletmódjának alakítása, környezettudatos életvitelének gyermekeik keresztül történő formálása

-
- szülők bevonása az óvodában a gyermekkel együtt megvalósuló tevékenységekbe, kezdeményezésekbe (papírgyűjtés, szelektív hulladékgyűjtés, a háztartásban felesleges csomagolóanyagok újra felhasználása)
  - az óvoda minden dolgozója legyen tisztában a fenntarthatóság tartalmi jellemzőivel, nyújtson pozitív mintát a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozására
  - segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- ismeri az óvoda szűkebb-tágabb környezetét
- tudja személyi adatait (név, lakcím, szülők neve, foglalkozása, munkahelye)
- megnevezi testrészeit
- ismeri a közlekedés eszközeit, néhány alapvető szabályát (közlekedési lámpa színei, gyalogos átkelőhely, tömegközlekedési eszközökkel)
- ismeri a színeket
- vannak ismeretei a népi kismesterségekkel kapcsolatban
- tevékenyen részt vesz a szelektív hulladékgyűjtésben
- ismeri a közvetlen környezetében található növényeket, állatokat
- ismeri a növényápolás és állatgondozás egyszerűbb feladatait
- szívesen ápolja a növényeket, gondozza az állatokat
- különbséget tud tenni az évszakok között
- alkalmazza a tevékenységek során megismert kifejezéseket
- ismeri és alkalmazza az időrendi sorrendiséget
- kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez megóvásához szükségesek
- szívesen vesz részt kirándulásokon, rendezvényeken, kiállításokon, sétákon.

13.8 Művészeti tevékenységek

A művészet ismerete, szeretete, esetleg művelése már óvodás korban elkezdődik. Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre.

A művészet nem más, mint a világ megismerése, sajátos nézőpontból, egyéni szűrőkön keresztül. A művészeti tevékenységek nem egy foglalkozást jelölnek, hanem olyan tevékenysé-

---

geket, melyeket a nap folyamán, játékidőben vagy szabadidőben bármikor gyakorolhatnak a gyermekek.

Ebbe a fogalomkörbe a verselés, mesélés, az ének, zene, énekes játék, gyermektánc, rajzolás, mintázás, kézimunka tartozik

Cél:

- legyen képes a kreativitásra, az alkotó gondolkodásra és cselekvésre
- alakuljon ki a művészeti tevékenységek iránti fogékonysága.

13.8.1 Verselés, Mesélés

1. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.
2. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak, a mindennapos mondok ázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
3. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.
4. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.
5. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
6. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

---

7. Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Cél:

- alakuljon ki a gyermekben az irodalom iránti fogékonyság, a könyvek szeretete és megbecsülése
- legyen képes az érthető, kifejező beszédre és a belső képalkotásra
- legyen fogékony esztétikai, irodalmi élmények befogadására
- tisztelje, becsülje, szeresse anyanyelvét szülőföldjét
- valósuljon meg a multi és interkulturális nevelés.
- kapjunk visszaigazolást a gyermek szorongásáról

Tartalom:

- mondókák, versek, állat-, tündér-, folytatásos- és népmesék, más népek meséi, találós kérdések
- anyanyelvi játékok
- mesedramatizálás
- színház, bábszínház, könyvtár látogatása
- multi és interkulturális tartalmak.

Az óvodapedagógusaink feladatai verselés, mesélés során

- nyugodt körülmények biztosítása a nap bármely időszakában a beszélgetésekre, irodalmi élménynyújtására
- az anyanyelv szépségének, gazdagságának megismertetése
- kifejező előadásmód, megfelelő anyagválasztás, az irodalom nyelvi-stilisztikai eszközeinek kihasználása a gyermeki beszéd-kommunikáció fejlődése, fejlesztése érdekében
- beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása /meseprodukció, drámajáték és dramatizálás, bábjáték, elbeszélés, képolvasás, anyanyelvi játék/
- „beszélő környezet” megteremtése, – kiemelten a halmozottan hátrányos helyzetű, a nemzetiségi és a sajátos nevelési igényűgyermekek esetén
- beszédészlelés, beszédértés, reprodukció fejlesztése /helyes légzés, tiszta kiejtés, artikuláció, beszédtempó, ritmus, hangsúly, hanglejtés, szókincs, mondatalkotás, helyes nyelvtani struktúra, verbális és nem verbális jelzések, interakciók megjelenítése/, – kiemelten a sajátos nevelési igényű, halmozottan hátrányos helyzetű és a nemzetiségi gyermekek esetén

-
- beszédkedv felkeltése, megőrzése, – kiemelten a sajátos nevelési igényű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetén
  - multikulturális nevelésen alapuló integrációs lehetőség az irodalmi anyagok válogatásakor
  - nemzetiségi gyermekek (önazonosság, interkulturális nevelés, integráció, emberi jogok, alapvető szabadságjogok) kultúrájának megismertetése
  - megoldást találni a szorongások feloldására (drámajátékok segítségével)
  - lehetőség biztosítása a csoportszobában a könyvek nézegetésére
  - könyvtárlátogatás szervezése.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- spontán módon és szívesen mond verseket, meséket, mondókákat
- megfelelően használja a megismert szavakat, ismeri azok jelentését
- önállóan is tud mondani verseket, kiegészíteni rövidebb meserészleteket
- szívesen, örömmel hallgat mesét
- kialakul igénye a mese újra hallgatására
- megjegyzi a mese szereplőit, legfontosabb elemeit
- bábozása, dramatizálása, rajzolása, játéka során megjelennek kedvenc meséi, meseszereplői
- türelmesen és figyelmesen végighallgatja a felnőtteket és társait
- az egyes ünnepi alkalmakhoz irodalmi szövegeket, dalokat tud kapcsolni
- alkalmazza a kapcsolatteremtés elemi szabályait (kérés, köszönés)
- figyelemmel kíséri, megérti korának megfelelő színházi előadások cselekményeit
- kialakul a belső képalkotás képessége, ami a szövegértés alapja
- elsajátítja a színház, bábszínház, könyvtárlátogatás viselkedés szabályait, kultúráját.

13.8.2 Rajzolás, mintázás, kézimunka

1. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

2. Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása.

sa az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

3. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

4. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alap-elemeivel és eljárásaival.

Cél:

- a rajzolás, mintázás, kézimunka, a gyermek számára örömteli cselekvés legyen
- ismerkedjen mega tárgyi világgal és annak újra alkotási lehetőségeivel
- alakuljon ki az igénye az alkotásra, önkifejezésre, esztétikai élmények befogadására, a környezet esztétikai alakítására
- fantáziája, képzelete tükröződjön alkotásaiban.

Tartalom:

Tájékozódás a térben: A vizuális észlelés fejlesztése, a tárgyak, formák, alakok egymáshoz való viszonyának megfigyelése, rendezése, térrészletek összefüggése, arányviszonyok, soralkotás térben, ritmusképzés, irányok. Formákra, alakíthatóságra vonatkozó tapasztalatszerzés: anyagalakítások (természetes anyagok, textilmintázás, papírmunka, konstruálás).

Képalakítás vizuális elemek használatával: tájékozódás a kép síkján (vonalak, formák, színek egymáshoz való viszonya), színek, formák képzése, kompozíciók létrehozása.

Környezetalakítás: színbeli, formai rendezés, környezetdíszítés.

Képző és népművészeti alkotások: képnézegetés, múzeum- és tárlatlátogatás, köztéri szobrok, parkok, utcarészek megtekintése. Néphagyományok, élő és fellelhető népművészet alkotásainak megtekintése, multi- és interkulturális tartalmakkal való ismerkedés. Lehetőség szerint óvodapedagógusi kompetenciákra alapozva hímzés, nemezelés, szövés, kosárfonás, népi gyermekjátékok, fafaragás, tűzzománc, szűrrátét, néptánc, gyűjtőmunka.

Rajzolás, mintázás, kézimunka:

- rajzolás: kréta, ceruza, filctoll, pálcika, rajz, kontúrozás
- festés: nyomat, törlés, lazúrozás, pecsét, mozaik, tojásfestés
- mintázás: vizes homok, főzött gyurma, lisztgyurma, plasztilin, hó, jég

-
- szövés: szövőkereten (textilből, fonalból)
  - fonás: természetes anyagokból
  - papírmunkák: hajtogatás, vágás, tépés, gyűrés, tapétázás, sodrás, ragasztás, fűzés, barkácsolás
  - textilmunkák: barkácsolás bábkészítés, varrás, pamutragasztás, textilkép, csomózás, kötözés, vágás, ragasztás
  - termések: mozaik, barkácsolás, nyomtat
  - növények: préselt levelekből, virágokból kép, faág-, virágkompozíció.

Az óvodapedagógusaink feladatai rajzolás, mintázás, kézimunka során

- az egész nap folyamán lehetőség biztosítása térben és eszközök tekintetében, hogy a gyermek spontán és szervezett formában tevékenykedhessen
- a gyermek megismertetése különböző anyagokkal, a rajzolás, a mintázás és kézimunkatechnikai alapelemeivel, eljárásaival, és eszközeivel
- a gyermek megismertetése az eszközök célszerű, biztonságos, takarékos, kreatív használatára
- az egyes technikákhoz kapcsolódó munkafogások, megoldások megismertetése, gyakorlásukra való ösztönzés
- a gyermek által használt tárgyi felszerelések hozzáférhető, biztonságos módon való elhelyezése
- vizuális műveletek: időrendiség felismerése, alakok, formák megismerése, vizuális memória fejlesztése
- a képi gondolkodás és a térbeli tájékozódó képesség fejlesztése
- a finommotorikus mozgás fejlesztése, szem- kézkoordináció alakítása
- szép iránti nyitottság, esztétikai érzék fejlesztése
- vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- képes a tárgyak térbeli kiterjedésének felismerésére, a tér rendezésére
- kép kialakításában jelzi az elemi térviszonylatokat, használja a képi kifejezés változatos eszközeit
- alkotásaiban hangsúlyozza a jellemző jegyeket, formákat
- megjelennek emberábrázolásaiban a részformák egyszerű mozgások jelzései
- megfelelően használja az eszközöket, alkalmazza a különböző technikai eljárásokat és egyszerű munkafogásokat

- megfigyelés, emlékezet, elképzelés alapján díszít és készít képeket, tárgyakat, kompozíciókat
- ismeri és alkalmazza a színeket, azok világosabb, sötétebb árnyalatait, érvényesülnek a színkeverés lehetőségei, fejlődik az esztétikum iránti érzékenysége, jellemző a színek egyéni alkalmazása
- örül alkotásainak és a közösen készített kompozícióknak
- rendelkezik a feladatvégzésre irányuló akarat és figyelemösszpontosítás képességével koordinált szem és kézmozgással
- tud beszélgetni az alkotásokról, megfogalmazza értékítéletét
- rácsodálkozik a szépre, tud gyönyörködni benne.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a rajz, mintázás, kézimunka tevékenységben. A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése: megszólítás, szándéknyilvánítás, kérdés, tudakozódás, különböző mondatfajták használata, aktív és passzív szókinés bővítése, véleménynyilvánítás, döntés, az ábrázoltak szóbeli elmondása, formák, színek magyarázata, a barkácsoláshoz szükséges eszközök, anyagok megnevezése, kiállítás látogatáshoz kapcsolódó élmények megbeszélése, stb.

13.8.3 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

1. Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, tovább élését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

2. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

3. A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzeti-ségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

4. Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Cél:

- érezze a közös játék és közös éneklés örömét
- alakuljon ki a zenei kreativitása
- alkalmazza az önkifejezés újabb formáit(mozgás, rögtönzés, ritmusvariációk)
- esztétikai és művészeti élménynyújtás a zene eszközeivel
- legyen igénye a magyar népzene és más népek zenéje iránt.

Tartalom:

- magyar népi gyermekjátékok, mondókák: altatók, arc-kéz, ujj, lábjátékok, lovagoltatók, ki-olvasók, körjátékok, kérdezetők, felelgetők, szerepcserés kifordulás körjátékok, lánykérős, lakodalmas párválasztás, táncok, sorlanc, kapu, híd, egyéb játékok, tréfás csúfolók, évszakokhoz kapcsolódó dalok, ünnepekhez kapcsolódó dalok (köszöntő, anyák napja, karácsony, télapó, állatok), egyéb dalok.
- gyermekeknek írt műdalok.
- más népek dalai, gyermekdalai.
- hangszeres zene (alkalmi dalok, ünnepi dalok) multikulturális elemekkel.
- kis hangterjedelmű magyar népdalok.
- klasszikus és kortárs művészeti alkotások.
- alkalmi hangversenyen való részvétel megszervezése.

Az óvodapedagógusaink feladatai ének, zene, énekes játék, gyermektánc során

- a gyermek zenei érdeklődésének felkeltése
- a zenei ízlés formálása
- a közös éneklés megszerettetése
- az életkornak megfelelő dalok, mondókák megismertetése
- zenei képességek, készségek kialakítása, fejlesztése, /ritmusérzék, belső hallás, éneklési készség,/ kreativitás, éneklésben, mozgásban, ritmusban
- ünnepekhez, évszakokhoz, állatokhoz kapcsolódó dalok bemutatása
- magyar népi mondókák, gyermekdalok, népi gyermekjátékok, fűzések, más népek dalainak megismertetése

-
- a zenehallgatási anyag megválasztásánál /a nemzetiséginevelés esetében/ a gyermekek hovatartozásának figyelembe vétele
  - az attitűdök, gondolkodásbeli és kommunikációs tulajdonságok kiteljesítése zenei élményekkel
  - beszéd és zenei hallás fejlesztése
  - különböző grammatikai megoldások, választékos kifejezések, párbeszéd, dramatizálás gyakorlása
  - a beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztése, a hangzók helyes formálásának gyakorlása, beszédtechnika fejlesztése, fogalomalkotás, szókincsbővítés
  - az egyéni megszólalás bátorítása természetes játékhelyzetekben (felelgetős, énekes játékok),
  - a beilleszkedés segítése ölbéli játékokkal, később igény szerint.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- tud dal és mondóka ritmust tapsolni
- képes érzékelteni az egyenletes lüktetést
- megközelítően tisztán, segítség nélkül, énekel bújtatással, belső hallással, gyorsan,lassan, hangosan, halkán
- folytatni tudja a megkezdett dalt, mondókát, visszaénekel kitalált dallam motívumot
- felismeri néhány hangszer hangját (furulya, dob, stb.)
- felismeri környezetünk finomabb zörejeit
- érdeklődéssel hallgatja az óvónő által énekelt dalt vagy hangszeren előadott művet
- helyes testtartással tud tempóban járni, csoporttal együtt egyöntetű mozgást végezni
- megközelítőleg egyszerre, egyszerű táncos mozgásokat helyes testtartással végez
- óvodai hangszereket (dob, cintányér, triangulum) meg tud szólaltatni
- próbálkozik szöveg, dallam, zenei kérdés-felelet, mese kitalálásával.

13.9 Mozgás

1. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszicho motoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

2. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

3. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelmszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére.

4. A spontán - a játékban, azon belül a szabad játékban - megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Cél:

- alakuljon ki egészséges életmód iránti igénye
- fejlődjön a gyermek természetes mozgása
- alakuljon ki a térbeli tájékozódás képessége
- erősödjenek a személyiség akarati tényezői
- fejlődjön testi képessége, erőnléte, állóképessége
- alakuljon ki az egészséges versenyszellem.
- váljon szokássá a helyes testtartás
- a szabad levegőn való tartózkodás lehetőségének kihasználása

Feladat:

- a mozgás megszerettetése
- a természetes mozgáskedv fenntartása
- mozgásigény kielégítése
- sajátos nevelési igényű gyermek prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása speciális gondozó, megfelelő szakember bevonásával, a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve

- pozitív személyiségi tulajdonságok kialakítása
- a társra figyelés képességének fejlesztése
- a társakkal végzett együtt mozgás tapasztalatainak gazdagításával a gyermek én-határainak, a másik észlelésének, az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperáció képessége fejlődésének elősegítése
- egyéni szükségletek és képességek figyelembe vétele
- a konkrét mozgásos tapasztalatok beépülésének a szókincs, az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődésének segítése a mozgásformák megnevezésével
- világos, konkrétértékeléssel a pozitív én-kép alakulás támogatása.

Tartalom:

A mozgás tartalmát tekintve a gyermek természetes mozgása, a spontán szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységek és irányított mozgásos tevékenységekből tevődik össze. Ezek együttesen vannak jelen az óvodai élet más tevékenységeiben is így hatva a gyermek személyiség fejlődésére. A foglalkozás felépítésére, a hatékony foglalkoztatási formákkal, elsősorban a funkcionális mozgáskészségekre természetesmozgásokra) új szemléletű, nem versengés centrikus játékokra építve lehetőséget adjon a pozitív kompetencia érzet kialakítására.

A természetes vagy funkcionális mozgásformák rendszere:

<i>Helyváltoztató mozgások:</i>	<i>Helyzetváltoztató mozgások:</i>	<i>Finommotoros (manipulatív) mozgások:</i>
- járások - futások - szökdelések - oldalazások - irányváltoztatások - kúszások - mászások - gurulások	- ugrások és érkezések - esések - gördülések - fordulatok - átfordulások - támaszok	- gurítások - dobások - elkapások - ütések - rúgások - labdavezetés - húzások-tolások - emelések - hordások

A csoport fejlettségi szintjének figyelembevételével játékok: fogó, futó, egyéni, páros, csoportos, szabályjátékok.

A helyes lábboltozat kialakítását célzó gyakorlatok: alapgyakorlatok, előkészítő gyakorlatok, szer nélkül végzett gyakorlatok, szerrel végzett gyakorlatok.

Az óvodapedagógusaink feladatai mozgás során

- adjon lehetőséget a gyermeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra minden nap
- biztosítsa a gyermek szabad mozgástevékenységének feltételeit, adjon ötleteket, irányítsa a gyermek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a leghatékonyabb terhelést biztosító napi mozgáshoz
- tegye lehetővé, hogy a változatos eszközök és a gyermek önálló, szabad mozgásának biztosításával a mozgás örömet jelentsen a gyermek számára
- vegye figyelembe a gyermek egyéni szükségletét, képességét, igényét.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- szereti és igényli a mozgást
- a mozgásfejlődés útját figyelembe véve elsajátítja természetes mozgások elemeit
- betartja és követi az adott játékszabályokat
- mozgás közben tud irányt változtatni, jobbra, balra, hátra fordulatot tenni az irányok megnevezésével
- képes sor és köralakításokra
- egyensúlyoz egy lábon, valamint különböző szereken, emelt magasságban (10-30 cm) részesül a szereken
- tud egy és páros lábon szökdelni
- átugrik kisebb akadályokat
- tud labdát gurítani, dobni, célózni vele, megfogni
- a mozgásokban kitartó
- megfelelő szintű teljesítőképeség jellemzi, mozgása összerendezett, ügyes, megfelelő ritmusú
- a közös mozgással kialakulnak a szociális képességei

13.10A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére, általános jellemzői óvodáskor végére

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondszerkezeteket, mondatfajtaikat alkot, tisztán ejti a magán- és más-salhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, szabálytudata kialakult, késleltetni tudja szükségletei kielégítését, kivárára képes, sikerorientált, könnyen motiválható
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenysé-

---

get. Törekszik a megoldás keresésére, szívesen kísérletezik. Tevékenységeire a kitartás, az elmélyült tevékenykedés jellemző. Szívesen vesz részt játék, kellék, ajándék készítésében

- Konfliktushelyzetekben társaival egyezkedik, segítőkész, toleráns, társai elgondolásait elfogadja, a kialakított játékszabályokhoz alkalmazkodik, ha szükséges újra alkotja; jól érzi magát a csoporttársaival, elfogadja a csoportban dolgozó felnőtteket.

- Önbizalma megfelelő

- Udvariassági formák betartásával kommunikál

- Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei, összefüggései iránt

- Megbecsüli a felnőttek munkáját, ügyel saját személye és környezete rendjére; szívesen vállal munka jellegű megbízásokat, naposi munkát, munkavégzésében kitartó; a biztonságos munkavégzés szabályait betartja, a munkavégzéshez használt eszközöket elrakja. Részt vesz a teremrendezésben.

- Szívesen végzi a naposi munka teendőket. Az étkezőasztalt esztétikusan teríti meg, az étkezés után az edényeket elrakja. Kulturáltan étkezik, helyesen használja az evőeszközöket (kanál, villa, kés).

- Önállóan használja a WC-t, helyesen mos kezet, használja a körömkefét; önállóan és helyesen mos fogat, tisztán tartja fogkefáját, szükség szerint használja a zsebkendőt, helyesen, megfelelő sorrendben öltözködik, ruháját a helyére rakja.

3. A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

A nevelési programunkban a nevelés minden területén meghatároztuk a fejlesztés várható eredményeit az óvodáskor végére, mely egyben nevelésünk célértéke is. Ha, az abban meghatározott célokat a gyermekek 75%-a eléri, teljesíti, akkor a fejlesztésünk eredményes, sikeres.

13.11. Boldogságóra

A program a 2019/2020-as tanévben kerül bevezetésre intézményünk egy csoportjában, a 5-6-7 csoportjában

A program a tanév minden hónapjában olyan témát jár körül, mely segíti és támogatja a gyerekeket a hétköznapi problémákkal való megküzdésben, és a folyamatos önismereti fejlesztéssel és boldogságérzetet fokozó technikák bemutatásával személyes, lelki egészségüket is tápláló kompetenciáikat fejleszti.

A boldogságórák célja nem az, hogy problémamentes életmodellt állítson a fiatalok elé, hanem hogy vezérfonalat adjon az óvodásoknak, iskolásoknak, hogy könnyebben nézzenek szembe a kihívásokkal, képesek legyenek megbirkózni a problémákkal, valamint hogy lehetőséget adjon a testi-lelki egészség megtartásához szükséges tényezők tanulmányozására és tudatosítására.

Célunk olyan optimista, magabiztos és kitartó óvodások nevelése, akik megoldandó feladatként kezelik a mindennapi kihívásokat, észreveszik az élet szépségeit, az örömteli pillanatoikat, és boldog, határozott, pozitív énképpel rendelkező iskolássá, majd felnőtté válnak.

A programunkban alkalmazott, pozitív pedagógiai szemlélet terveink szerint nem csak a boldogságórákra lesz hatással. Célunk, hogy a már bevált módszertant a mindennapokban is eredményesen alkalmazhassák a pedagógusok.

A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit. Az egyes témakörök sorrendben:

1. A hála gyakorlása
2. Az optimizmus gyakorlása
3. Társas kapcsolatok ápolása
4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömek élvezete
8. A megbocsátás gyakorlása
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

---

14 A NEVELÉS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI

A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. Az óvodapedagógus számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezésben tudatosan vegyük számításba, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző, és a gyermek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehet egyik vagy másik képességét illetően. A fejlődés dinamikája tehát egy-egy gyermek esetében a különböző területeken más és más lehet. A tervezésnél ezért fontos a fejlődést nyomon követő dokumentáció figyelembe vétele. A nevelés és tanulás tervezése egy tömbben, egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg.

A cél és a feladatok ismertetében a fejlesztést hosszú távon éves, féléves periódusokban gondoljuk át, ám konkrét formában tervezni inkább egy vagy két hetes periódusokban célszerű, hiszen csakis ez esetben nyílhat lehetőségünk a gyermek spontán ötleteinek és tapasztalatainak begyűjtésére, a nevelőmunkában való felhasználására és az adott fejlődési fok figyelembe vételére. A gyermeket foglalkoztató élmények és tapasztalatok éppen olyan részei a nevelésnek, mint az óvodapedagógus által előzetesen átgondolt és megtervezett feladatok. A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítés feltételezi a gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett átélt élményeinek és tapasztalatainak, ötleteinek, aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunka egészébe. Ezért a tervezés során külön biztosítani szükséges a gyermeki tapasztalatok előre nem tervezhető megjelenítését a tervező és a gyakorlati munkában. A gyermek folyamatos megfigyelése, /a fejlődést nyomon követő dokumentáció vezetése/ az óvodások élményeinek meghallgatása és közös élmények nyújtása a tervezés előkészítő folyamatához tartozik. A rövid időszakot átfogó tervezés ugyanakkor lehetővé teszi olyan nevelési alaphelyzet kialakulását, amiben a gyermek és az óvodapedagógus aktív egymásra hatása képes a nevelési, tervezési folyamatot befolyásolni. Alapvetően a tevékenységek megtervezéséből kiindulva a neveléstanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve szükséges tervezni. A tervezésnél ne az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg. A heti ütemterv megírása egyben a napi vázlatot is megadja az óvónő számára, ezért nem szükséges a külön vázlatírás. Ennél fontosabb azonban, hogy feljegyzéseket vezes-

---

sünk a gyermek fejlődési üteméről, hogy konkrét megfigyelések adjanak alapot az egyéni, differenciált fejlesztés megtervezéséhez. A gyermek ötleteinek, javaslatainak feljegyzése, összegyűjtése a tevékenység sokszínűségének megtervezéséhez nyújt segítséget.

A fejlesztés módszer:

A fejlesztés módszere az egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül mikro csoportos és egyéni foglalkoztatási formában. Osztott és osztatlan csoportban is megvalósíthatók a kitűzött nevelési célok és feladatok. Az óvodapedagógus dönti el, hogy adott esetben kötetlen kezdeményezés, szükség esetén szervezettirányított növekvő időtartamú (5-35 perc) csoportos foglalkozások keretein belül kívánja elképzeléseit megvalósítani. A fejlesztést a gyermek fejlettségi szintje határozza meg. Az egyéni fejlesztési tervek alapjául a DIFER mérések eredményei és a fejlődést nyomon követő dokumentáció szolgál. A gyermek önállóan, spontán szerzett tapasztalatai nagyon jó kiindulópontot jelentenek az óvodapedagógus számára a tudatos, irányított tapasztalás megszervezéséhez. A világban eligazodni készülő gyermek felkészítése az életre, feltételezi olyan szituációk megélését, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet.

A lényeg mindig az legyen, hogy cselekvés közben, cselekvések sorozatában való aktív közreműködéssel érzékeljen, tapasztaljon, tanuljon a gyermek és valódi, a környezetben meglévő problémával foglalkozzon.

Az óvoda feladatai közé tartozik a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermek felismerése és fejlesztése.

Az értelmi fejlesztés legfőbb célja abban nyilvánul meg, hogy a gyermeket aktivitásra, a problémák meglátására és kifejtésére bátorítjuk és képessé tesszük azok kreatív megoldására. Ennek kialakításához mindenekelőtt az szükséges, hogy az óvodában legyen elegendő idő a tevékenykedésre és a tapasztalatszerzésre.

A nevelőmunka elemzése és értékelése az óvodapedagógus folyamatos feladata, az értékelés tapasztalatai adnak támpontokat a nevelőmunka tervezésének irányvonalairól.

A fejlesztés kerete:

A teljes nevelési folyamat, amely vegyes vagy homogén csoportokon belül a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül.

A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tanulási folyamat, melynek részei:

- önálló és irányított tapasztalatszerzés
- komplex tevékenységek rendszere, kötetlen és csoportos növekvő időtartamú szervezett formában.

A nevelés időkeretei:

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermek óvodai életrendjét, időbeosztását. A heti rend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését. A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása. A napirend lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakozását.

A napirenden belül a legtöbb időt a gyermek legfontosabb tevékenysége a játék kapja.

A szabad levegőn való tartózkodás természetes része a napi életnek. A hűvösebb idő beköszöntével is szükséges a szabad levegőn való mindennapi tartózkodás, csupán annak időtartamát csökkentjük. A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermek számára.

A napirend az alábbi tevékenységeket tartalmazza:

- szabadjáték és kezdeményezett, irányított játék
- étkezés, pihenés
- öltözködés, tisztálkodási tevékenység
- komplex tevékenységek naponta.
- növekvő időtartamú csoportos foglalkozás

Alapelveink a napirend elkészítése során:

- a gyermek életkori sajátosságaiból adódó játék tevékenységéhez szükséges maximális idő nem sérülhet
- a gyermek életkori és fejlettségi szintjének megfelelően készítjük el a csoportunk napirendjét
- a napirend elkészítésénél figyelembe vesszük az évszakok változásait
- a napirendben az egyes tevékenységekre fordítható időt rugalmasan változtatjuk a váratlan események hatására.

Heti rend:

A heti rend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportokban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez.

A heti rend, különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén.

Különösen a befogadás idején figyeljünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb heti rendet állítsunk össze.

A heti rend összeállításánál arra kell figyelni, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, csoportos foglalkozás, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a heti rend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

Számtalan variációval az adott óvodai csoport és a gyermek igényeinek, képességeinek figyelembevételével nem csak a komplex tevékenységek helyei, de az időkeretek is megváltoztathatóak.

A mozgás, a játékos mozgás a hét minden napján tervezett/ szervezett keretben, és heti egy alkalommal kötelező formában valósul meg.

Az óvodapedagógusaink feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- éves nevelési terv készítése
- heti tanulási-nevelési terv készítése
- egyéni fejlesztési terv készítése: tehetséggondozás, felzárkóztatás
- gyermek fejlődésének nyomon követése az PP-ban szabályozott módon
- a szülő tájékoztatása a gyermek fejlődéséről és fejlettségéről évente minimumkét alkalommal fogadó óra keretében
- aztanköteles gyermek iskolaérettségi szakvizsgálatokra történő javaslatának, a gyermek jellemzésének elkészítése, a szülőkkel a vizsgálatokra irányítás okainak megbeszélése

Kötelezően vezetett dokumentumok:

- éves terv
- felvételi és mulasztási napló
- csoportnapló
- fejlődést nyomon követő dokumentáció
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek fejlesztését és fejlődését segítő dokumentumok
- a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztését és fejlődését segítő dokumentumok
- vizsgálatkérő lap
- óvodai szakvélemény
- szülői értekezletek jegyzőkönyvei

---

15 GYERMEKVÉDELEM

Óvodásaink eltérő szociokulturális környezetből kerülnek óvodánkba. Fontos feladatunk az egyéni sorsokkal való törődés, az érzelmi biztonság megteremtése, alapvető szükségletek ki-elégítése, tehetség kibontakoztatása, hátrányos helyzetből fakadó felzárkóztatás.

Az együttműködés elindítása a hiányosságok korrigálása érdekében a szülők pozitív attitűddel történő elfogadása megértése szükséges.

Amennyiben a család nem képes betölteni a társadalmi normák által meghatározott funkcióját, abban az esetben az óvoda feladata a szakmai támogatásrendszer kiépítése /segítők bevonása/.

Cél:

- történjen meg évente azoknak a körülményeknek a feltárása, amelyek óvodásaink családi helyzetét hátrányosan érintik, illetve veszélyeztetik
- valósuljon meg a gyermek megóvása a káros, nemkívánatos környezeti hatásoktól
- valósuljon meg az esélyegyenlőség biztosítása, a hátránykompenzálás, az eltérő szociokulturális környezetből érkező gyermek számára

Feladat:

- gyermeki jogok érvényesítése, esélyegyenlőség biztosítása
- prevenció
- segítségnyújtás
- családi háttér megismerése
- jelzőrendszer működtetése
- esetmegbeszélések szervezése
- intézkedések szükség szerint
- dokumentáció vezetése

A nevelési, oktatási intézmény vezetőjének feladatköre:

- a gyermekvédelmi munka irányítása
- a továbbképzéseken való részvétel folyamatos biztosítása
- a 3. életévét betöltött gyermek beóvodázásának figyelemmel kísérése
- együttműködés kiépítése, fenntartása:
  - Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal
  - Gyámhatósággal
  - Hajdú-Bihar megyei Pedagógiai szakszolgálattal
  - Egészségügyi Szakszolgálatokkal (orvos, szakorvos, védőnő)

- Önkormányzati Hivatallal

A kapcsolattartás szabályozása az PP dokumentumban található.

Gyermekevédelmi felelős feladatai:

- segíti az intézmény óvodapedagógusainak gyermekevédelmi munkáját és ellátja az óvodában a gyermekevédelmi feladatokat
- a csoportokban dolgozó óvodapedagógusok tájékoztatása a hátrányos helyzet illetve a veszélyeztetettség szempontjairól a felmérés segítése céljából
- gyermekevédelmi munkaterv elkészítése
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nyilvántartásának egyeztetése az önkormányzat jegyzőjével és a gyermekevédelmi szolgálat családsegítőjével
- nyilvántartási adatlap vezetése a veszélyeztetett gyermekekről
- esetmegbeszéléseken, fórumokon való részvétel
- tájékoztatást ad az óvoda gyermekevédelmi helyzetének alakulásáról
- a gyermekevédelmi munka értékelése a nevelési év végén /beszámoló/
- családlátogatás a gyermekevédelmi szolgálat szakembereivel
- egy-egy gyermekevédelemmel kapcsolatos közlemény, szakirodalom, ajánlása az óvodapedagógusoknak gyermekevédelmi szolgáltatások kezdeményezése
- családlátogatás: első ízben az óvodába bekerülés évében (nevelési év kezdés előtt) később szükség szerint azoknál a gyermekeknél, akik hátrányos helyzetűek vagy veszélyeztetettek
- a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nyilvántartása
- a hátrányos helyzetű gyerekek folyamatos figyelése, változásoknak megfelelően a nyilvántartás módosítása
- a veszélyeztetett gyermekek helyzetében beállott változások figyelemmel kísérése, felülvizsgálata
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása (a teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása)
- az indokolatlan óvodai hiányzások feltárása, hiányzások számának csökkentése
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek hiányzásának nyilvántartása, családsegítő, jegyző segítségének igénybe vétele a hiányzások megszüntetésére
- az tanköteles gyermekek figyelemmel követése, beilleszkedési tanulási nehézséggel, magatartászavarral küzdő gyermekek megfelelő szakemberhez való irányítása
- felkérésre jellemzés készítése

- felzárkóztatás, korrekciós nevelés
- gyermekeket veszélyeztető körülmények idejében történő felismerése, mérlegelése, kellő intézkedések megtétele
- kezdeményezi, tudatosan tervezi a közös nevelés érdekében, a bizalomra épülő kapcsolattartást a szülőkkel

A nevelési év kezdetekor írásban tájékoztatjuk, a szülőket a gyermekvédelmi felelős személyről, elérhetőségének helyéről, idejéről.

16 AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

1. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A kapcsolattartás formái:

- napi találkozások
- fogadó órák
- szülői értekezlet (összevont, csoportonkénti)
- családlátogatás
- nyílt nap, játszó délelőtt
- közös rendezvények
- hirdető tábla
- üzenő füzet

A jó együttműködés alapja a folyamatos kapcsolat és információ az óvoda és a család között. Arra törekszünk, hogy a szülők megismerjék az óvoda mindennapi életét. Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, az óvoda és a család nevelési elveit próbáljuk közelíteni.

Ezért szervezünk a szülők igénye alapján évente 1-2 alkalommal nyílt napokat, amikor az egész nap folyamán betekintést nyerhetnek az óvoda egésznap munkájába. A gyermeköltözöben ki vannak függesztve a gyermekek munkái, az étrend, a kulturális programajánlat és a mindig aktuális hirdetések. Ezek a szülők tájékoztatását szolgálják.

Természetesen a kirándulások és ünnepségek tevékeny szervezői és résztvevői a szülők és a Szülői Szervezet (Közösség). Mindig számíthatunk rájuk.

Az elfogadó, megértő partneri kapcsolat kialakítása és megőrzése (óvodapedagógusok és a szülők között).

Minden esetben, tiszteletben tartjuk a szülők jogait a gyermeki jogok érvényesítésében is.

A szülőkkel való kapcsolattartás elvei:

- a 3 T elve (Türelem+Tolerancia+Titoktartás) érvényesítése
- ismerjük el a szülők elsődleges szerepét
- ismerjük meg a kölcsönös elvárásokat
- a család erősségeire építünk
- juttassuk kifejezésre elismerésünket
- tegyük érdekessé a szülői értekezletet
- időben adjunk reális, de tapintatos információkat
- segítsük megoldani a szülő nevelési problémáit
- mindig a legjobbat tételezzük a szülőről és erősítjük a szülői szerepét
- adjunk lehetőséget a privát beszélgetésekre
- adjunk alkalmat, bátorítást a családnak, hogy megosszák velünk gondolataikat, céljaikat, örömeiket, gondjaikat.

2. Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények), és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükség-
lethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

3. A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvoda kapcsolatot tart az érintett nemzeti-
ségi önkormányzatokkal, szervezetekkel.

4. A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

Iskola és az óvoda kapcsolata:

Az iskolával való jó együttműködés régi hagyomány, együttműködési terven alapul.

Az elsős nevelők ellátogatnak a nagycsoportokba, ismerkednek a gyermekekkel, részt vesznek a beíratást megelőző szülői értekezleteken, hogy a szülők is megismerhessék őket. Az iskola nyílt napot szervez a szülőknek, gyermekeknek egyaránt, amikor bemutatja intézményét, iskolája sajátosságait. Az iskolába átkerült nagycsoportosokat (kisiskolásokat) tanév közben meglátogatjuk tanulás közben.

Közös nevelési értekezleten, kötetlen megbeszéléseken és egyéb rendezvények alkalmával kicseréljük a gyermekek nevelésével kapcsolatos tapasztalatainkat, megismerjük egymás elvárásait. Mindezek ismeretében próbáljuk az óvoda-iskola nevelési elveit egymáshoz közelíteni.

Közösségi Ház, Könyvtár és az óvoda kapcsolata:

A Közösségi Házzal, Könyvtárral állandó a kapcsolatunk, óvodásaink részt vesznek az óvodás korosztály számára szervezett báb, színházi és zenés előadásokon, kiállításokon. A meghirdetett pályázatokra elkészítik alkotásaikat, a nagycsoportosaink részt vesznek a könyvtár által szervezett „Ismerkedés a könyvtárral” délelőttökön.

A Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézet programjai segítséget nyújtanak az óvodapedagógusok szakmai továbbképzésében.

A Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei konzultálnak az óvodapedagógusokkal a gyermekek fejlődéséről, segítséget nyújtanak a fejlesztési tervek kidolgozásában problémás gyermekek beiskolázásához. A logopédus a beszédhibák javítását segíti.

Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal, a Gyámhivatallal a gyermekvédelmi feladatok ellátásában működünk együtt.

Az Önkormányzattal, Képviselőtestületekkel igyekszünk a már meglévő jó kapcsolatot fenntartani, tovább erősíteni.

Roma Nemzetiségi Önkormányzattal együttműködési megállapodás alapján tartjuk a kapcsolatot.

Református Egyház: Biztosítjuk a hitoktatás lehetőségét az igénylő gyermekek számára.

---

17 . HAGYOMÁNYOK, ÜNNEPEK, ÜNNEPÉLYEK

Fontosnak tartjuk a kialakult hagyományok, népszokások megőrzését, továbbadását, az ünnepek, ünnepélyek megrendezését. Ezek a napok különböznek, kiemelkednek az óvoda mindennapjai közül. Minden egyes ünnepnek megvan a maga előkészülete, így biztosított a lehetőség az érzelmi átélésre.

- Október 6
- Október 23.: nemzeti ünnep
- Idősek napja
- December: mikulás, karácsony
- Február: farsang
- Március 15.: nemzeti ünnep
- Április: Húsvét
- Május: Anyák napja, Gyermeknap
- Június 04. Nemzeti összetartozás napja
- Június: gyereknapi, évszaki, ballagás

Évszaki ünnepeink:

- Megemlékezünk a zöld napokról
- Takarítási világnap (szeptember 23.)
- Állatok világnapja (október 4.)
- Víz világnapja (március 22.)
- Egészség Világnap (április 08.)
- Föld napja (április 22.)
- Madarak és fák napja (május 10.)
- Állatok világnapja (október 4.)

A szülőkkel közös programok, ünnepek célja lehetőséget teremteni a család és az óvoda közötti kapcsolat kialakítására, elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére, szemléletük formálására, nevelési elveik közelítésére.

Az intézmény éves munkaterv részletesen tartalmazza a hagyományainkat, és ünnepeinket.

---

18 ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

A Sárándi Napsugár Óvoda és Mini Bölcsőde „Óvodai Helyi Pedagógiai Programjának érvényességi ideje: az intézményvezetői általi jóváhagyást követően 2018. november 01-től visszavonásig.

Óvodai Helyi Pedagógiai Program módosításának lehetséges indokai:

- Szervezeti átalakítás
- Ha, a nevelőtestület 50+1%-a igényli más program bevezetéséről dönt
- Fenntartó rendelkezése
- Törvényi változások esetén

Az Óvodai Helyi Pedagógiai program nyilvánosságának biztosítása:

A teljes program megtekinthető az óvoda vezetői irodájában és az intézmény honlapján amennyiben nincs honlap az önkormányzat jegyzője irodájában.

19 A Pedagógiai Program megvalósításához szükséges eszköz és felszerelés

A Sárándi Egységes Óvoda- Bölcsőde Pedagógiai Programjának megvalósításához szükséges eszközt és felszerelést: a 20/2012, (VIII.31.) EMMI rendelet 2. sz. melléklet a „Jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről” tartalmazza. (Tartalmazza az egységes óvoda-bölcsődei csoport működéséhez szükséges eszközöket is.)

1. HELYISÉGEK

Megnevezés:	Előírt mennyiség	Tényleges mennyiség	Hiányzó mennyiség
csoportszoba	gyermek-csoportonként	3	----
tornaszoba szertárral	óvodánként	1	-----
logopédiai foglalkoztató	óvodánként	1	-----
játszóudvar	óvodánként	2	
intézményvezetői iroda	óvoda	1	-----
intézményvezető-helyettesi iroda	óvodánként	-----	1
nevelőtestületi szoba és könyvtár	óvodánként	1	1
gyermeköltöző	gyermek-csoportonként	2	Összevontan
gyermekmosdó, WC helyiség	Gyermek-csoportonként (WC-nemenként)	3	Összevontan
felöltöző	óvodánként	2	-----
orvosi szoba, elkülönítő szoba	óvodánként	1	1
melegítőkonyha	óvodánként	1	-----
tálaló-mosogató	óvodánként	1	-----
felöltöző mosdó	óvodánként	3	-----
ételhulladék tároló	óvodánként	1	1
felöltöző zuhanyzó	óvodánként	1	1
mosó, vasaló helyiség	óvodánként	1	----
szárító helyiség	óvodánként	---	1

II. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI

Megnevezés:	Előírt mennyiség	Tényleges mennyiség	Hiányzó mennyiség
1. CSOPORTSZOBA			
óvodai fektető	Gyermekeként	megfelelő	-----
gyermekszékek	Gyermekeként	megfelelő	-----
gyermek asztal	Gyermeklétszám szerint	megfelelő	-----
fényvédő függöny	Ablakonként	megfelelő	-----
szőnyeg	Padló 1/5 részét lefedi	megfelelő	-----
játéktartó szekrény vagy polc nyitott, zárt	Csoportszobánként 2	megfelelő	-----
fektető tároló	Csoportonként	3	-----
élősarok állvány	Csoportszobánként	-----	3
hőmérő	Csoporton-ként 1	megfelelő	-----
óvodapedagógusi asztal	Csoportonként 1	megfelelő	-----
Felnőtt szék	Csoportonként 2	megfelelő	-----
eszköz-előkészítő asztal	Csoportonként 1	megfelelő	-----
textiltároló szekrény	Csoportonként 1	megfelelő	-----
edény- és evőeszköz-tároló szekrény	Csoportonként 1	megfelelő	-----
szeméttároló badella	Csoportonként 1	3	-----
gyermekheverő (játsszó)		2	1
2. TORNASZOBA			
tornapad	2	4	-----
tornaszőnyeg	1	2	-----
bordásfal	2	6	-----
óvodai többfunkciós mászó készlet	1	1	-----
Egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	három gyermek egyidejű foglalkoztatásához	1	-----
3. LOGOPÉDIAI FOGLALKOZTATÓ, EGYÉNI FEJLESZTŐSZOBA			
tükör	1	1	-----
asztal	1	1	-----
szék	1 gyermek, felnőtt 1	2	-----
szőnyeg	1	1	-----
játék tároló, könyv, irattároló szekrény	1	2	-----
4. JÁTSZÓUDVAR, KERT			
kerti asztal	Csoportonként 1	10	
kerti pad	Csoportonként 2	20	
babaház	Csoportonként 1	1	
udvari homokozó	Csoportonként	megfelelő	-----
takaróháló	Homokozóként 1	megfelelő	-----
mászóka jellegű, nagymozgást fejlesztő játék	1	2	-----
5. INTÉZMÉNYVEZETŐ IRODA			
íróasztal és szék	1-1	1-1	-----
tárgyalóasztal	1	1	-----
szék	2	3	4
telefon	1	1	-----
könyvszekrény	1	1	-----
iratszekrény	1	1	-----
fax	1	-----	1

számítógép internet hozzáféréssel	1	1	-----
nyomtató	1	1	-----
6. INTÉZMÉNYVEZETŐ- HELYETTE-SI IRODA			
számítógépasztal és szék	1-1	1	-----
telefon	1	1	-----
iratszekrény	1	1	-----
számítógép, nyomtató	1	1	-----
fiókos asztal	1	1	-----
7. NEVELŐTESTÜLETI SZOBA			
asztal	Pedagógus létszám szerint	2	4
szék	Pedagógus létszám szerint	3	3
tükör	1	1	-----
könyvtári dokumentum	Minimum 500	X	-----
könyvszekrény	2	2	-----
8. ORVOSI SZOBA	berendezése, felszerelése a vonatkozó jogszabályban előírtak szerint	nincs	nincs
9. GYERMEKÖLTÖZŐ			
öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	gyermeklétszám figyelembevételével	megfelelő	-----
öltözőpad	gyermeklétszám figyelembevételével	megfelelő	-----
öltöztető asztal	1	1	-----
10. GYERMEK MOSDÓ, WC HELYISÉG			
mosdókagyló	1		-----
törülközőtartó	Gyermeklétszám figyelembe vételével	megfelelő	-----
falitükör	Mosdókagylóként 1	megfelelő	-----
rekeszes fali polc (fogmosótartó)	Gyermeklétszám figyelembe vételével	megfelelő	-----
pelenkázó asztal	1	1	-----
fertőtlenítő edény	1	1	-----
lábpedálos badella	3	3	-----
bili tartó	1	1	-----
bili	2	2	-----
szennyestartó	1	1	-----

III. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK

Megnevezés:	Előírt mennyiség	Tényleges mennyiség	Hiányzó mennyiség
egyéni tisztálkodó szerek	gyermeklétszám szerint 1	megfelelő	-----
fésűtartó	Csoportonként 1	megfelelő	-----
törülköző	Felnőtt és gyermek létszám szerint	megfelelő	-----
abrosz	Asztalonként 3	megfelelő	-----
takaró	Gyermeklétszám szerint	megfelelő	-----
ágyneműhuzat, lepedő	Gyermeklétszám szerint	megfelelő	-----

IV. A FELNŐTTEK MUNKAVÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK

Megnevezés	Előírt mennyiség	Tényleges mennyiség	Hiányzó mennyiség
szennyesruha-tároló	Óvodánként 1	1	-----
mosott ruha-tároló	Óvodánként 1	1	-----
Mosógép /autómata/	Óvodánként 1	1	-----
centrifuga	Óvodánként 1	1	-----
vasaló	Épületenként 1	1	-----
vasalóállvány	Épületenként 1	1	-----
szárítóállvány	Épületenként 1	1	-----
takarítóeszközök	Épületenként 1	megfelelő	-----
kerti munkaeszközök, szerszámok	Óvodánként	megfelelő	-----
hűtőgép	Épületenként	megfelelő	-----
porszívó	Épületenként	megfelelő	-----

V. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTÉKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK

Megnevezés	Előírt mennyiség	Tényleges mennyiség	Hiányzó mennyiség
1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszköz fajtánként) különféle játékformák (mozgásos játékok, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás és bábozás, barkácsolás) eszközei	Csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	megfelelő	-----
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	Gyermeklétszámnak megfelelően	megfelelő	-----
ének, zene, énekes játékok eszközei	Gyermeklétszám figyelembe vételével	megfelelő	-----
az anyanyelv fejlesztésének, kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	Csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	kevés	-----
értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	Csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	kevés	-----
ábrázoló tevékenységet fejlesztő (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalkotás, kézimunka) anyagok, eszközök	Csoportonként a gyermeklétszámnak megfelelően	megfelelő	-----
a természeti- emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	Csoportonként a gyermeklétszámnak megfelelően	megfelelő	-----
munka jellegű tevékenységek eszközei	Csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	megfelelő	-----
televízió	Óvodánként	3	-----

CD lejátszó	Óvodánként	3	-----
diavetítő	Épületenként	3	-----
vetítővászon	Épületenként	2	-----
hangszer (pedagógusoknak)	Óvodánként 1	1	-----
hangszer (gyermekeknek)	Csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	megfelelő	-----
egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	Gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	megfelelő	-----
Projektor	1	-----	1

VII. EGÉSZSÉG- ÉS MUNKAVÉDELMI ESZKÖZÖK

Megnevezés	Előírt mennyiség	Tényleges mennyiség	Hiányzó mennyiség
ételminta-vétel (üvegtartály) készlet	Óvodánként 1 készlet	megfelelő	-----
mentőláda	Óvodánként 1	megfelelő	-----
gyógyszerszekrény (zárható)	Óvodánként	megfelelő	-----
munkaruha	Óvodai kollektív szerződés szerint	megfelelő	-----
védőruha	Munkavédelmi szabályzat szerint	megfelelő	-----
tűzoltó készülék	Tűzvédelmi szabályok szerint	megfelelő	-----

---

20 Legitimációs záradék

Egyetértését nyilvánította:

Dátum: 2020. február 14.

Sárándi Napsugár Óvoda és Mini Bölcsőde

Szülői Szervezete:

.....

Ráczné Vezendi
Mariann

Elfogadta:

Sárándi Napsugár Óvoda és Mini Bölcsőde

Dátum: 2020. február 14.

Nevelőtestülete:

.....

Komlósiné Czégény Andrea

Jóváhagyta:

Dátum: 2020. február 14.

Sárándi Napsugár Óvoda és Mini Bölcsőde

Intézményvezetője:

.....

Sipos Judit Tünde